

NÉPÜNK

Sefredactor: Wasserstrom Sándor

ZIAR EVREESC

Redactor responsabil: Leitner Zoltán

Mi lesz az ortodox Központi Irodával?

A megboldogult Wézel Albert főrabbi-elnök halála után elárult az ardeali ortodox Központi Iroda. O volt a nagy egyensúlyozó, aki mindenkor megtalálta a kellő hangot és az arany középutat, amelyen az Irodának haladnia kell. Vannak olyan személyiségek, akiknek eltávozása az élők sorából azért is jelent nagy hiányt, mert nincsen aki pótolja. Az ardeali rabbikar — valljuk be — szegény olyan egyéniségekben, akik egy ilyen feladatra rátermettek volna. Aki széleskörű világi tudással rendelkezik, az nem elég jó a chasszidista frakciónak. Aki pedig kimondottan chasszid velleitás, az részben nem vállalja, másrészt semmiféle adminisztrációs adottsággal nem bír s végül nem bírja a köz bizalmát.

Most, hogy a kiváló vezérleírú elhunyt, újra előtérbe kell lépjen az a megoldás, amely most már nem tűr halasztást. Az ardeali ortodoxiának ez a fontos instrumentuma nemhogy visszafelé nem fejlődhet, hanem mostantól kezdve újabb és szélesebb alapokra kell helyezni tevékenységének bázisát. Ma már minden kétséget kizáróan meg lehet állapítani, hogy azok a zsidó intézmények, amelyek atfogóak és amelyeknek meg van a kellő erkölcsi bázisuk, olyan hivatást kell betöltsenek, amelyekre a zsidóság jelenlegi helyzetében kétszeresen szükség van. A vallási és hitközségi életnek ez az instrumentuma, amely csaknem kétszázézer főnyi transylvániai vallásos zsidónak legfőbb szerve, lüktető életet kell éljen, amely csak úgy érhető el, ha megfelelő kölcsönhatás nyilvánul meg. Részben azzal, hogy a zsidó közületek, hitközségek, azok elnökei, főrabbijai mindenben támogatják, másrészt pedig abban, hogy az Iroda jóságos apaként mindenkor védőleg kell kiterjessze kezét az egyes közületekre, szintegy az egész közösségre. Felülé, a kormányhatóságok felé bizalmat kell ebresszen és mindenféle trányzatnak, áskendőzések, chasszidnak elismert legfőbb tényezője kell legyen.

Nem fölösleges ezt most elmondani, amikor minden valószínűség szerint harc fog megindulni az elárult elnöki székért. Mindenekelőtt legfőbb principum kellene legyen: hogy csak békésen oldható meg ez a kérdés minden harc nélkül. A nagy áskendőzések, beállítottásgu hitközségek számot kell vesseenek azzal, hogy itt nálunk nagy chasszid tömegek is élnek, viszont a chasszidizmus képviselőinek tekintetbe kell venniük, hogy fanatikus és extrémításokkal nem lehet megoldani nagy feladatokat.

Talán a leghelyesebb volna, — kimerjük mondani, mert régóta ezt hangoztatjuk, — ha világi elnök állana az Iroda élén, ahogy az például a *„Oradea”* ort. Köz-

ponti Irodánál már csaknem négy évtizede megvan. De nemcsak a budapesti, hanem a szlovenszói, podruszi, a jugoszlávai (subotici) ort. Irodáknak is mindenhol világi elnöke van, miért ne lehetne tehát nálunk is így? Amikor egy irodai elnök a legszigorubb vallási alapon áll és a rabbikar autoritása töretlenül áll úgy a belső szervek, mint a zsidó közönség előtt, akkor nem sine-qua-rója az ortodoxia kihangsúlyozásának, hogy az elnök rabbi legyen. Ha ezt az elvet elfogadnák, akkor eleve kiválna véve a kérdés méregfoga, mert hiszen nagy harc — bocsánat a kifejezésért, — csak a rabbikar kebe-

lében indulhat meg. Viszont a világi elnök személyében hamarabb menne a megállapodás.

Egy a fontos: csak békésen. Ma nem olyan idöket élünk, hogy belső marakodással lehessen előbbre vinni az ügyeket. Sőt, ezzel csak kompromittálnánk önmagunkat a zsidó közösség és a többi népek előtt, akik körében élünk. Mi hiszünk és reméljük, hogy az ardeali nagy és tekintélyes zsidó vallásos közönségnek óhaját képviseljük, amikor kimondjuk, hogy az új elnök megválasztásánál legfőbb szempont az legyen, hogy a két frakció kielégítésével a legharmónikusabban és lehetőleg világi elnökkel az élen, valósuljon meg az, hogy az Iroda a további fejlődés útján haladjon. Ezt kívánja a zsidóság érdeke és ezt annak a most elhunyt nemes férfinak emléke, aki bölcs mérséklével mindenkor egyensúlyozni tudta az erőket és örök időkre beírta nevét az ardeali zsidóság történetébe.

Lehullott Izrael koronája . . .

Óriási részvét mellett temették el Wézel Albert főrabbit z. c. I. az ardeali ortodox Központi Iroda kiváló elnökéi

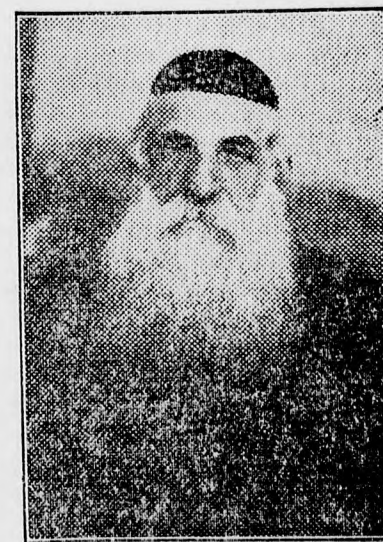
Váratlan gyászhir alarmította az utóbbi időben sok megpróbáltatáson átment transylvániai zsidó közvéleményt. A clujzi Zsidó Kórház egyik külön szobájában örök álomra hajtott fejt az itteni zsidóság egyik legkimagasíob vezéregyénisége, Wézel Albert, a Központi Iroda illusztris és kiváló elnöke, 75 éves korában hunyt el, de nem frázis, amikor azt mondtuk, hogy munkateljesítményének teljében hagyta itt szeretett zsidóságát. Még alig néhány napja, hogy Bucuresstbe utazott, hogy ott a zsidó közösség érdekében eljárjon. Mindenkor az első vonalban harcolt, mindenkor a zsidó közösség magasabb érdekei lebegtek szeméi előtt.

Tudós volt és mégis az élet mindennapiságát szemelött tartó kiválóság. Emberbarát volt, aki minden zsidóért, fiatalért, öregért síkra szállt, amikor annak szükségét érezte. Nagy zsidó tudása páratlanul finom modorral párosult és lehangoltsága, bölcs mérséklete sok nehéz körülmény között átszűrte az ardeali ortodox zsidó élet viharos napjait. Külső megjelenésén is pátriarchális jóság ömlött el, szava, tanácsai bátorítást és vigaszt jelentettek. Halála mélyesen nagy csapás országgrészünk zsidósága számára.

Az elhunyt nagy vezér életpályája.

Wesel Albert 1863 december 28-án született Turdán, ahol apja, Wesel Fülöp is főrabbi volt és a talmudban mestere a megboldogulnak. Már egész fiatalon kitűnt tár-

gyilagos és világos logikájával, biztos itélőképességével, amely mély és őszinte vallásossággal párosult. Egészen fiatalon szerzte meg papi diplomáját. Két évig Dicio-sánmartin helyettes rabbija volt, majd Bra-

Wézel Albert főrabbi z. c. I.

sovba hívták, ahol megszervezte az ortodox zsidó hitközséget és megalapította annak mintaszerű intézményeit. A kivételes képességű fiatal papot apja halála után 1898-ban a turdai hitközség egyhangulag megválasztotta. Rövid idő alatt példátlanul népszerű

és nagyrabecült tagja lett úgy az ország ortodox rabbinátusának, mint hívei előtt, akik atyai barátjukat tisztelték és szerették benne. A turdai hitközség Wesel Albert agilitásának köszönheti számos szép intézményét és templomát, amely az országrész egyik legszebb zsinagógája. Nagy elfoglaltsága mellett időt szakított magának arra is, hogy apja irodalmi hagyatékát rendezze. Amikor a Zsidókörház-akció reális formákat öltött, Wesel Albert rendkívül sokat fáradozott a nemes intézmény érdekében. A Körházegyesület egyhangúlag disztagiává választotta a nemes férfit. Nyolc évvel ezelőtt megalapította a tíz transzylvániai megyére terjedő „Machziké Hadat” egyesületét, amely eredményesen támogatja a szegény hitközségek talmud törőit s vallási intézményeit. Hat évvel ezelőtt, 1932 február 21-én Wesel Albert főrabbit a Központi Ortodox Iroda elnökül választották Dejen, egyhangú lelkesedéssel. Azóta Wesel Albert érintkezésbe jutott nemcsak az ország zsidó irányító tényezőivel, hanem kormánykörökkel is, akik az imponáló és rokonszenves férfi iránt mindenkor tisztelettel és megértéssel viselkedtek. Kiegészülözött és nobilis egyéniségének kell betudni azt is, hogy Transylvánia ortodox és szefárd tömegei között soha nem mélyülhetett ki az ellentét, hogy áthidalható ne lett volna.

Betegsége és halála.

Wesel Albert régóta betegeskedett, szívazma gyötörte. Nagy, szinte példátlan akaraterje azonban mindig győzedelmeskedett a kórság fölött. Még két héttel ezelőtt Bucurestiben járt zsidó közügyekben, annak ellenére, hogy családja óva intette a nehézségek és megerőltető utól. A főrabbi hazajött és nagy gondossággal elintézte az iroda és hitközségének számos ügyeit. Három nappal ezelőtt Clujon befeküdt a Zsidókörházba, ahol dr. Fenichel Mór igazgató és Jakobi József főorvos kezelték a leglekiismeretesebben.

A nagybeteg főrabbi állapota rosszra fordult és több ízben elvesztette eszméletét. Péntek délután állott be az agónia és öt óra felé Transylvánia legnagyobb zsidó papja, a „rosmedina” megszünt élni.

A nagy halott temetése.

Szombaton este a clujai Szentegylet helyiségében végbement a tahare, ahol rendkívül sokan jelentek meg, de csak olyanok vehettek részt közvetlenül, akik a megboldogult gon akaratának megfelelően erre felkészültek. Ezután Glasner Akiba clujai főrabbi megható hangon monddott örökre búcsút a kiváló férfitől és utána elindult a halottszállító autó Turdára. Régi otthonába szállították az Eminescu-ucca 22. szám alatti gyászházba, ahol annyit tanult és dolgozott az ardeali zsidó közösség javára.

Vasárnap egész nap a zsidó közösség a gyászhoz. Nem csupán a turdai, hanem a clujai zsidóság köréből is többszázan jöttek az utolsó búcsúra, de egész Ardeal zsidósága kiküldötte a maga megbízottait, hogy résztvegyenek a végítészésben. A legfőbb ardeali hitközség képviseltette magát hivatalosan is a főrabbiával és vezetőivel. Ott voltak a zsidó szociális és kulturális szervezetek kiküldöttei. A nyugati szertartású központi iroda megbízásából dr. Löwy Ferenc és dr. Weinberger Mózes főrabbiak vettek részt, valamint Senesich Béla talmud-rabbi hitközségi elnök és Lax Salvaor, az Izr. Központi Iroda főtitkára. A turdai gör. kath. rom. kath. és református egyházak is képviseltették magukat és külön kondoláltak a családoknak is.

Délután 2 órakor kezdődött a végítészesség. A papok dolgozószobájából kibozták a főrabbi holttestét, amely a chevre fekete bársony leplével volt letakarva. Palesztinai talliszába volt burkolva. A chevre tagjai és a főrabbi tanítványai a nagytemplom mellett béssz hamidrasba vittek, ahol feltették az asztalra, amely köré évtizedeken át összegyűltek a hívek és tanítványok, hogy Talmud-magyaránztal hallgassák. Utána bevitték az elhunyt földi maradványait a nagytemplomba, abba az imaházba, amely-

nek építését ő kezdeményezte és még életében szerencsésen be is fejezték. A szép szilabusz épült templom teljes fényel fogadta utolsó búcsúszál kezdeményezőjét. Búcsúzott a templom attól a férfaitól, akinek hangja annyiszor csendült fel benne, amikor közvelenhangu egyházi szónoklatot tartotta, jöve buzdítva a híveket, szeretteire és megértésre. Most körbe viszik hétszer, ahogy az már szokásos és közben gyászmékat recitálnak.

Adler József főrabbi, az elhunyt gon veje áll a szószékre és elcsuklik hangja a sírástól. Nemcsak utóda ő, hanem a rokoni szálak is meghatottá teszik a nagy halott emléke iránt. Nem mondhat gyászbeszédet, mert az elhunyt ezt „cvo”-jában meghagyta, hanem felolvassa annak egyes pontjait, amelyek végtelenül meghalják a jelenlevőket. Hízen ebből kiscendül az elhunyt rendkívül szerény-sége.

„Mindenkinek megbocsátok — mondja többek között a végrendelet —, aki szándékosan, vagy akaratlanul megbántott és elvárnom, hogy bocsássanak meg nekem is mindazok, akiket talán egy-egy szóval, vagy mozdulattal megbántottam. Holtestem hagyományos elakarításakor csak olyan hitestvérek foglalkozzanak földi maradványaimmal, akik előbb rituális módon tisztálkodtak. Ugyanez a kívánságom azokra nézve is, akik síromat megássák. Megboldogult feleségem közelében akarok pihenni, vallásunk törvényei által megszabott távolságban. Temetésem napján a célra félretett pénzből adjanak ötezer lejt a chevranak és ugyanannyit osszának széffel a szegények között. Semmiféle dícceretet ne terjeszzenek felémre, hacsak nem azt, hogy községemnek hűségese pásztora voltam és rosszakarat soha, semmi cselokvésemben nem vezetett. Szeretném, ha mellőznék a búcsúbeszédet; ehelyett inkább tanuljanak érettem „misanaszor”. A sírom földi emléke legyen anyagában és kivételben egyszerű, nehogy utódaim költésbe verjék magukat emiatt. Ohel (kripia) felállításá ellen a legbátróztobban tiltakozom. Ugyancsak nem engedem meg síremlékem a dícceretek halmozását. Mindössze ennyit: „It nyugszik hitközségének és Transylvánia zsidó közösségének hűségese őrzője, Ben Zion, aki rabenu Kalchnek, e közösség egykori rabbijának fia volt a papaszágának fiz esztendőjét Brasovban, a többi e hitközségben töltötte, hívei iránt érzett szeretetben.”

Csak a nemrégiben elhunyt munkási rebbe-nek volt ilyen a végrendelete, amely ennyi szerénységet és egyszerűséget parancsolt az utódokra. Ugyáztzik a nagy férfiak érák és tudják, hogy nem a márvány-emlék és nem a nagy szónoklatok teszik maradvandóvá egy élet munkáját, hanem az, ami egyesek szívében van. Adler József főrabbi után Abraham Jenő, a megboldogult másik veje búcsuzott a család nevében. Egy nagy szív hullott porba — mondotta — aki mindig csak segített mindenkinek, aki hozzáfordult.

Az ardeali rabbiar gyászsa.

Ezután kivitték a halottat a templom bejárója elé. Először Ehrenreich Salomon, a simleu-silvaniei ősz főrabbi mondotta el búcsuztatóját. Pótolhatatlannak mondja Wesel főrabbi távozását, aki azon a poszton, ahova a sors állította, kiválóan megállotta helyét és sokat tett a zsidó közösség érdekében.

Paneth Elimelech Jakob deji főrabbi zokogó hangon mondotta el a hűspedjét. Nem volt mód, hogy életéért imádkozhassunk, mert hirtelen következett be halála. Betegen sem ismerte a fáradságot, amikor a közösségért kellett dolgozni. Mint „ros-medina” sokat dolgozott a palesztinai zsidóságért.

Szóler Emanuel targu-muresi főrabbi értes hangon kezdi gyászbeszédét, de csakhamar elcsuklik hangja a fellörö zokogástól. Hitközsége nevében, a magyarországi ortodox Központi Iroda nevében és megbízásából búcsuzik az országrész kimagasló egyéniségétől, akinek elvesztése pótolhatatlan csapás. Sokakért dolgozott és fáradhatatlanul.

Glasner Akiba clujai főrabbi, aki már szombaton este Clujon búcsuzott hitközsége nevében, ezúttal a megboldogult szerénységet, puritánságát hangoztatta. Dékét akart mindenhol megteremteni és ennek a hétköznapi hangulathoz való egyik legnagyobb érdeme.

Sperber József brasov főrabbi annak a hitközségnek a nevében ült búcsuztatni, amelynek tíz

éven át főrabija volt. Ez az időszak áldása lett a brasovi zsidó közösségnek és később áldása lett egész Ardeal zsidóságának.

Löwy Mose clujai rabbi a Központi Iroda alkalmezottainak fájdalmát tolmácsolta.

Dr. Sebestyén József a clujai Zsidó Körházegyesület nevében búcsuzott a főrabbi-elnökötől, aki egyik legteljesebb istápolója volt kezdetől fogva a clujai zsidókörháznak.

Dr. Fischer Tivadar a Központi Zsidó Tanács nevében búcsuzott. Vezolta puritán egyéniségét, amelyre: legjobban éppen végrendelete mutatott meg. A zsidó békéért dolgozott és a jövő nemzedékek örök hálóját biztosította. Utána Schück Bernát főrabbi Timisoarától, majd Lichtenstein Salomon beceleani főrabbi, Braun Henrik icoldi, Kohn Berno sft. george de podurei főrabbi és végül Grünwald József satumarei rabbihelyettes búcsuzott a halottól. Majd öt óra felé véget értek a beszédek és megindult a hatalmas gyászmélet a temetőbe. A sír előtt az időközben odaérkezett Teitelbaum Joél satumarei főrabbi mondott megindító, mélyszántú gyászbeszédet és elföldeltek az ardeali zsidóság egyik legkiválóbb fiát és kimagasló vezérét.

A megboldogult három veje tekintélyes rabbi. Dr. Klein Herman, a berlini ortodox hitközség főrabija, Adler József, turdai és Friedländer Bernát, a stanesti de josi főrabbi. Legáltalabb veje Abraham Jenő, a Hoemesz szerkesztője. Ezenkívül kikerjett ardeali család gyászsója és mert veje volt a híres Elimelech Széplakernek, ezen a révén rokona volt a pozsonyi Szófer családnak is.

Egy szerb képviselő beszéde a jugoszláv parlamentben

(Beograd.) Jeremia Protic képviselő a jugoszláv parlamentben a következőket mondotta: A hitlerista rendszer által szervezett párt működése kínos számunkra, mert támadás történt a szerb zsidók ellen. Megállapítom, hogy a szerb zsidók régen laknak itt és népiünk kulturájában nőttek fel. Lojalissak a királyhoz, a néphez és a hazához, ez a megállapítás minden kétségen felül áll. A megtámadott Beth Izrael zsinagógát még I. Péter király avatta fel és ezt az aktust emléktábla örökíti meg a zsinagóga falán. Gondoljuk meg, hogy igazságtalanság ez a mi zsidóinkkal szemben. A belgrádi zsidók nem érdemlik meg sem ezt, sem semmiféle támadást.

— ELJEGYZES. Kohn Elvira (Petroşani és Silberstein Miklós (Aiud) jegyesek. (M. k. é. h.)

Átmenetileg beszüntették a mexikói bevándorlást. A mexikói belügyminiszter rendeletet adott ki, amely szerint felülvizsgálják a bevándorlók jogi helyzetét. Amíg ez nincs elintézve, addig senki sem vándorolhat be. Ezenkívül „zónákat” fognak beállítani, ahol a kiskereskedők üzhetik majd foglalkozásukat.

— A beregszászi Chevra Kadisa ifi. Weisz Ferenc bankigazgató — a közelmúltban elhunyt Weisz Sámuel elnök fiát — egyhangúlag elnöké választotta. A választói közgyűlésen felolvasták a meghalt elnök végrendeletét, melyből ismertessé vált, hogy a Szentegyletnek 45 hold földet hagyományozott és többek között azt a kívánságát is kifejezésre juttatta, hogy sírjára semmiféle díccerő felírat ne kerüljön. Weisz Ferenc elnök azzal a nemes törekvéssel foglalja el a kinttétő tisztséget, hogy a Chevra't megboldogult apja szellemében akarja tovább vezetni.

Tüchtiger „ש"ב מלמד ו"ע בית weicher gule ת"ת" besitz, mit kleiner Familie, Rumänischer Bürger, sucht wäsurimmer eine Stelle bei einer Gemeinde. Abretung verfüllige. Adresse: Szober sakter, Tamäşeu jud. Bihor.

Két szélsőség

Ma a világon sokhelyütt a szélsőségek uralmát éljük. Illetőleg, hogy szabatosabban fejezzük ki magunkat, az emberek lettek szélsőségesek. Így például az alábbi két eset is szembeállítva egymással, nagyon jellemző.

Ujpesten, ezen a magyar fővároshoz közellevő nagyobb városban az Erzsébet ucai zsinagóga előtt „tüntetni kezdtek” zöldínges fiatalemberek. Majd, amikor megunták, elmentek egy korcsmába. Végül Klein Mór és Halpert Lipót nevű idősebb zsidókat meglettek és amikor templomból jövet haza akartak menni, itt jönnék a bocherek” csatakiállással megtámadták őket és agya-főbe verték a két szerencsétlent. Mikorra rendőr érkezett, a zöldínges bátrak elszaladtak. Tizenöt voltak — két öreg zsidó ellen. Ezt nevezik „Bátorság”-nak, ami jellemző rájuk, mert így köszönnék.

Apropos, köszönnék. Van Pesten egy kávéház. A Modern-kávéház. Ide járnak Meskó Zoltán nyilaspolitikus és barátai. Jönnék oda igen rendez emberek is, akik szerényen beszélgetnek és még a vezér is csendes. De van három ur, akik már az altól üvöltik a „Bátorság” köszöntést. Felémelt karral teszik ezt, feltűnően — „báran.” Vajjon kik lehetnek ezek, vajjon kik?... Három „hajzsidó”, akik beérkeztek társadalmi pozíciójukban, kikeresztelkedtek és leghangosabban fajzsidóznak, emelgetik karjukat és köszönnék. Ezeket a diszidókon persze a kávéház gyantatlan közönsége sokat nevet, sőt sokan vannak, akik kizárólag a látványért mennek el a kávéházba. Ahol három pesti zsidó „bátorság”-gal köszön. Van bátorságuk így oldalharugni zsidóságukat és antiszemitáskodni. Ujpesten verik az őszszakállu zsidókat, a Modern-kávéházban pedig ilyen típusok

Következik az időjárásjelentés:

„Erős északi szél, helyenként eső és jégeső, esetleg havazás”. A kilátások az Ön bőrére mégis kedvezőek a NIVEA-krém használatára esetén. Csak a NIVEA tartalmazza az „Eucerit”-et, azt az erősítő szert, mely megóvja Önt a vörös, érdes és kirepedezett bőrtől.

NIVEA-krém dobozokban és tubusokban.

vannak. Vajjon nem fél a három ur, hogy egy „hajzársk” megveri majd a saját öreg-apjukat?... Vagy nem bírták el a szégyent és örök időkre jobb vidékre távoztak és egy sirkertben álmoldnak gyáva fiak — „bátorságáról”?

A zsidóság szavazott...

Lapunk legutóbbi számában megírtuk, hogy milyen lelkesen járult az urnák elé Románia népe, hogy megszavazza az új alkotmányt. Akkor még számszerű adatok nem álltak rendelkezésünkre, mert azt hivatalosan csak vasárnap publikálták. Több, mint négy millió szavazásra jogosult járult az urnák elé, hogy engedjen a királyi szó-

hívásának. De nem kötelességből tették ezt a milliók, hanem spontán örömmel, mert tudták, hogy ezzel lerakják fundamentumát az ország új rendjének, amely a végleges konszolidációt jelenti. Valljuk be, hogy a zsidók szívesen és lelkesen mentek szavazni, amit a hivatalos körök is elismernek. Jorga államminiszter erről írott cikkében megállapította jólisan, hogy a zsidók szívesen és lelkesen adták le szavazataikat, aminthogy minden egyes kisebbség is elegendő tett kötelességének. Hozzánk is érkeztek hírek az ökirályságból és az ardeali zsidókat városokból és községekből és ezek a híradások mind arról szóltak, hogy a zsidóság mindentől lelkesen ment szavazni. Sőt, amit mi magunk is láttuk Oradeán, a hitközség

A HAJÓN...

A portugál marannusok nagy krónikájából

...Mikor Portugália határait átléptük, a lehangyalló napot sötét felhő borította be. Ránéztem a feleségemre és ime, úgy tűnt nekem, mintha a halál árnyéka borult volna rá és szívetem ijedség szállta meg. Vajjon a helyes utat választottam-e? A kérészerből, akik panaszosan hagytuk el hazánkat, sokan észak felé, Navarrának indultak, mások a tengeren túl Hália, Törökország és Afrika felé. A fele azonban csak a szomszédos országaink indult, mert szemünk fénye, az agg Rabbi Abeab haladt az élükön. Feleségem szemé alatt mely árkok vonultak és arcan elcsappadt a pirosság. „Ne aggódj — sugtam oda neki, — csak felhők rémítgetnek bennünket, de ki fog ragyogni felettünk a nap, Istennek napja, amely mindenütt tűnőgölik.”

Megpróbált mosolyogni, de ezután nagyon lassan kezdett menni és amikor megkértem, hogy üljön le és lezuhant sarul, észrevettem, hogy lábai sebesek lettek. Leültöttem a saját helyeken, köztük tettem rá és ezután úgy vittem tovább a feleségemet a hátamon túl, az idegen földre.

Sokáig tartott, amíg elértek Lisszabont, ahol az uralkodó lakott. Láttam, amint ott ült a trónon, mikor megkértem, rabbi Abeab mögött sokakkal együtt oly megálatottan álltam. Vezetők megálltak, hogy megindítsa a fejedelem szívet. Könyvet írtak voltak és úgy tűndököltek, mint vajomkar a lópap

melevérfén az élkövek és szavai ugy csengtek, mint a papi palást az apró csengők. De gonosz tekintet nézett le ránk a fejedelem arcából. A zöld szemek nem tekintettek egyenest ránk, hanem elskiltak mellettünk. Dadogva, akadozva törték elő a szavak duzzadt ajkai közül és noha még fiatal volt, lágyaság ült kékes, orciá körül. A mi rabbiunk ugy beszélt, mintha imádkoznék és minden szava mintha isteni kegyelem megnyilatkozása volna, de Il. Juan alig hallgatott rá és csak akkor lett figyelmes, mikor az aranytálcákat említettük. Hogy nyolc hónapig tartózkodhassunk az országban, fejenként két-három aranytallért akartunk adni. Ah, nyolcat, tízet, huszart is adtunk neki, sokan még száz darabot is és mégsem maradhatunk több az országban...

Mikor fáradtan, kétségbeesetten és félelemmel szorongva eltávoztunk tőle, kércimünknek helyt adott, de csak az országnyalókkal való tanácskozás után vált a terülekkodásunk biztosá.

Mikor kimerülten az egyik községi előjáró házába visszatértem, a nekünk kiutalt padfűszobába, feleségem már lepihent. Észrevettem, hogy sirt, ha nem is könnyezett. Ajkai fínom megárdulásain vettem észre. En vidámságot színeltem az arcummal és így kiáltottam: „Sikerült megvásárolnunk az itt tartózkodást”. Ekkor ő is mosolyogni próbált, de nem tudott és amikor sógattam, kihiúságért megfeddtem, hiteltelenségét, szomorúságát és a balsors felidézését vettem a szemére, így szólt: „Nem az ellenségem, hanem a barátain miatt sirtam.” Le akartam sételni, hogy megadjam: ki bántotta

meg, ő azonban visszatartott és így szólt: „Vajjon nem jobb-e, ha én mondom meg neked az igazságot, mintha a családod magad szerzed meg.” Leülttettem maga mellé, én figyeltem rá. Mindig hallgattam a szavára és miként Abraham, úgy vártam az ő hangján keresztül Isten akaratát.

Lenn volt, részt vett a lakomán, szeretettel teljes kiszolgálásban részesítették. A ház urnöje után neki nyújtottak elsőnek a kenyert, az ételket, a serlege pedig nemes vörös borral volt tele. De a házigazda hemioka: körül mintha felbök tornyosult volna. Négy fia előkeji öltözetben ott ült az asztal körül, az ötödik hiányzott. Egyszerre csak berohan az ifju: Atyám, új menekültek jöttek, ismét ezrével! Téged keresnek! Elhelyezést kérnek, betegek vannak közöttük...

Ekkor az öregből kirobbant a szó: — Hallgass! Hallgass! Éjjel-nappal nem szünnék meg jönni! Úgy jönnek, mint a hangyák és sásák! Tönkretesznek bennünket! Elegen vagyunk magunk is! Élel gyűlöletben van részünk! Magukat nem tudják megmenteni és bennünket magukkal ragadnak a pusztulásba!

— Nem akarsz kimenni atyám? — süttögtá ijedten az ifju.

— Nem! —kiáltotta a férfi. — Reteszed el a kapukat! Talán családdommal együtt pusztuljak el ezek miatt a spanyolok miatt?

Ekkor fölkeltem és az ajtó felé tartottam. A küszöbön ott állt előtem a háziaszony és így szólt: — Ha elhagyod a házat, veled megyek.

A férfi megdöbbsent és hallgatott. Ő azonban visszaült a helyére, megigazította homlokán a csip-

csaknem száz tisztviselője zászlók alatt vonult fel, aminthogy a kereskedők is ugyanúgy mentek testületileg, hogy leadják „igen” szavazatukat az új alkotmányra. Bihar megye adta Bucuresti után a legtöbb szavazatot, 123.000-et, ami különös jelentőséget nyer, hiszen határmege és sok zsidó is lakja.

Örvendünk, hogy a zsidóság konstruktív és államra hasznos tevékenységére reflektált az államhatalom és ezt örömmel is teljesítették a zsidó százerek. Hiszünk, hogy ez az alkotmány most már örökre biztosítja az ország konszolidációját és rendjét és olyan hatalmas gazdasági fellendülés következik, amelynek világraszóló viszhangja lesz és úgy fogják Romániáról beszélni, mint a rend, a nyugalom és konszolidáció mintaföldjéről...

Egy hős lengyel zsidó nő ünneplése

Háromszáz évvel ezelőtt élt egy hős zsidónő Lengyelországban. Most ünneplést emléktől az egész lengyel zsidóság. „Arany Rózsa” volt a neve, aki három évszázaddal ezelőtt a lengyel jezsuita rend körül csoportosult antiszemita ellen harcolt. Hallatlan nagy aktívást fejtett ki e téren és a királyig is eljutott és mindent keresztülvitt a zsidók érdekében. Róza Nachmanovitsnak hívták. Az akkori lengyel hitközségi elnök felesége egy gyönyörű templomot is épített a nagy zsidó hős emlékére. Ezt a zsinagógát még ma is használják és még most is régi nevén ismerik. Az ő munkájának eredménye volt, hogy Reb Zwi Halévi (Türe Zohov), lengyel főrabbi lett. Az akkori gettózsidók között úgy nevezték: „die goldene nesome”, azaz az arany lélek. Sirján állandóan sok gyertya ég és sokan járnak oda, hogy a mai súlyos időben imádkozzon a zsidó népért. Most, hogy éppen háromszáz éve annak, hogy meghalt, a zsidó sajtó meleg sorokkal áldoz emlékének.

A lodzi zsidóság nagy lelkesedéssel ünnepelte a nagy zsidó hős emléktét és a

lengyelországi zsidó asszonyok szervezete különböző ünnepségek keretében emlékezett meg az „Arany Rózsa” emlékére. Az ünnepségeken kiemelték azt a tényt, hogy mindenkor, amikor a zsidóság szorongatott helyzetben volt, voltak hőselkü zsidó nők, akik jótékonyan befolyasították a zsidó történelmet. Ilyen volt a lengyel zsidóság régi hősnője is, aki nagyon sokat segített a korabeli zsidóságban.

Hogyan bannak a zsidó házakban a háztartási alkalmazottakkal

Most, hogy annyi sok szó esett és esik a nem-zsidó háztartási alkalmazottakkal kapcsolatban, érdekesnek tartjuk megemlíteni, hogy B. Jeussohn nevű lengyel író összegyűjtött munkáinak egyik kötetében a következőket írja egy zsidó nagykereskedőről és háztartási alkalmazottjáról. Jakob Berlin-nek hívták a nagykereskedőt Varsóban, akinek keresztény háztartási alkalmazottja élt egy értékes porcellánál. A háziasszony ehtelen haragra gerjedt és hangosan szidta a lányt. A férje csitította és leintette, hogy ne veszekedjen és ne kiabáljon, mert az megalázza azt is, aki hiabál és azt, akire kiállanak. De mi történjék a karral? — válaszolta felesége, miközben sirt és jajgatott. — Jogod van vitázni afölött, hogy ki fizesse a kárt, de ahhoz nincs, hogy kiabálj. — mondta a férj. — Végül abban állapodtak meg, hogy elmennek igazságot tétetni egy harmadik személlyel. Az asszony azonban indult és a lányt is hirta magával. Közben látta, hogy férje is veszi kábatját, mire megszólalt: neked nem kell jönnöd, elintézem én egyedül is. — A férj erre így felelt: Nem kételkedem egy percig sem abban, hogy érdekeidért jól fogod tudni védeni, de ez a szegény, ijedt árva lány mellett ki álljon, amikor meg kell védeni magát. Hiszen szent tanaink is mondják, hogy soha ne hagyjuk el a szegény özvegyet és árva,

amikor szükségét szenved. Ezért megyek, hogy szószólója legyek.

Igy bannak zsidó házakban a nem-zsidó alkalmazottakkal. Most különösen aktuális, mert hiszen úgy volt már, hogy sokezer lányt elküldenek a zsidó háztól. Pedig nem akartak menni, hiszen valamennyinek jó dolga van...

Egy érdekes dokumentum

Most, amikor annyi bajt és szomorúságot közölnek a lapok, legjobb visszamenni a múltba és onnan meríteni erőt a jövőre. Egy külföldi lap írja és jól esik leköszölnünk, hogy 118 évvel ezelőtt a „Kayserslich Königlich privilegierten Linzer Zeitung” 1820 április 24-én levelet közöl a linzi Irgalmasrend Emeritus Zimmerman nevű priorjától, aki köszönetet mond igen meleg szavakban Kaladay nevű csehországi község zsidóságának, amiért az örök időkre 10 aranyforint hozzájárulást szavazott meg az Irgalmasok kórházának, mert egy zsidót önkéntes módon kezeltek és gyógyítottak. Mennyire visszafelé ment a világ — az elmúlt idő óta! Akkor még önzetlenül felvettek katolikus papok egy szerencsétlen vándorló csehországi zsidót kórházukba és ott ápolták anélkül, hogy tudták volna azt, hogy ezért bármikor is rekompenzációt kapnának. Viszonyt a hitközség nem örvendett azon, hogy „ingyen” gyógyították hitsorsosukat, hanem spontánul 10 aranyat szavaztak meg „örökidőkre.” Bizonyára évtizedekig hűdték is ezt az összeget, s talán még most is küldik.

Most, amikor annyi gyűlölettel és embertelenséggel találkozunk, jölesik egy ilyen kicsiny gesztus is feljegyezni, hátha még eljön újra az idő, hogy ott fogunk tartani, ahol azok a „visszamaradt” emberek tartáltak 1820-ban. Bárcsak megint ott tartanánk — ami érzést, szívet és együttérzést illel. A technikai fejlettség csak rontott az emberi érzéseken, ahelyett, hogy vele együtt haladtak volna az emberi érzések is. De az vagy csigalassúsággal halad előre, vagy hátrafelé megy, mint a rak...

felekötőt és újra osztani kezdte a vacsorát, mert én is újra asztalhoz ültem. De úgy érzem, mintha köveket ettem volna, melyek pusztulásomra lesznek.

— Ne félj — vigasztaltam őt. De egyszerre el kellett hallgatnom. Igaz volt, amit mondott, borzalmas mindkettőnknek, valamennyiünknek. Igen, ezek az itteni zsidók nem az ő véres ellenségeiktől, nem a börtöntől félték, inkább tőlünk, testvéreiktől, az elűzöttéktől. Mi megzavartuk az ő békességüket, boldogságukat, talán meg is rontottuk. Gyűlölték bennünket és miattunk halálos vétekkel terhelték magukat.

A feleségem ajka teljesen vértelen volt. Vékony kezei is fehérek voltak, mint az ág gyöcske. Vajon elaludt-e? Vajna el tudna aludni! Imádkoztam, hogy jó álma legyen.

Előpült ez a nap és fájdalmas napok egész sora. A hetek, hónapok sorra szálltak, lefáradt a hártdió és nekünk tovább kellett vonulnunk. Az sem használt, hogy a királynak régi, hűséges zsidó szolgái voltak. Csillagvizsgálók és geológusok, akik segítségére voltak utazásain és keletindiai tengeri útján. Jöttek követek VIII. Ince pápától, szerzetesek, inkvizítorok, az volt a feladatuk, hogy kitűzassák a menekültek sorában a kitérteket. Állítólag voltak olyanok, akik testükben már áttértek, de most Spanyolországból jöttek, újra zsidókká akartak ienni, kárhoztatni, marannusok! A zsidók támogatják őket, ez a csöcsék, mely „kényszerítetteknek” nevezte a kereszténységgel meszenteltek és őket a pokol örvényébe visszarántotta. Ez a súlyos gyanu nehezített Portugália ősi zsidó lakosaira is. Könyörgöttek, jajveszékelték, kiáltották, aranyhegyeket fizettek a királynak. De az Ur, a Mindenható elfordította a fülét

tőlük, mert ők is süket fülekkel álltak a mi nyomorúságunkkal szemben, sőt a kezüket, szívüket is elzárták. A szegény zarándokok között kiírt a pesis és ezrével haltak meg. Meghalt Rabbi Abeab Iszák is, lelkünknek a vigasztalása. Úgy neveztek bennünket „az Istenből elkárhozottak”, mi azonban leveleztek a bününkkel. A magisztrátus urai elűzték bennünket és ha a király nem parancsolta volna, hogy állítsanak nekünk hajókat, akkor a halak eldelelül bekergettek volna bennünket a tengerbe is.

A feleségem mindezt előre látta. Azt is, ami ezután következett. Még akkor is tudta ezt, amikor félrehajtott fejét, a fény felé tartott kezekkel gyertyákat gyújtott és felém mosolygott.

Egyszer megmondtam neki: „Elvázol, ha folyton betélel sírsz.” Ő azonban megnyugodott: „A könny nem vér.” És ha nagyon gyűlöltém, akkor ezt mondta: „Boldog vagyok, te élsz és én szeretlek téged.” Erre azután el kellett hallgatnom.

Az első csoportban voltunk, mely hajóra szállt, hogy a mórok földje felé induljon. Az előtünk való csoport nekifutott egy sziklának, a hajó ronccsá lett, az utasok mind vízbe fulltak. A másik hajóval a férfiak megérkeztek Fezbe és az asszonyokról pedig azt hallottuk, hogy rabszolgáskorra jutottak. Valószínűleg öngyűlössékké lettek. Nem könnyű szívvel lépünk fel a hajó lépcsőjére. Inkább vittem a feleségemet, semmint veztettem. Mindketten imádkoztunk.

Hónapokig ide-oda bolongtunk. Sok helyütt ugyan horgonyt vetettünk, de nem engedtek partra szállni. „Dügyvász!” kiáltották az egyik helyen, „Rablak!” mondták másutt. A kapitány látta, hogy nem vagyunk kívánatos áru, de vissza nem térhetett velünk. Megölhetett volna bennünket, de ahhoz nem

volt elég bátorsága. Ezért mindig több és több pénzt kényszerített ki belőlünk. Állandóan gyötört bennünket, a panaszkodókat pedig megkorbácoltatta. Erre irtózatos vihar kerekedett, mely elvertett bennünket Malagába.

Itt kezdődött legulsóbb szenvedésem, de itt is végződött.

Sáppadtan, erőfentül feküdt a feleségem a párnák között, amikor egyszerre egy lucat szerzetes ugrott a hajónkra. Mi zsidók nagyon megijedtünk, mikor észrevettük a felénk lóbbát feszületeket. A malagai püspök küldte ezeket a követeket, hogy bennünket megtérítsenek. Naponra jöttek és reggeltől estig kiáltoztak. A tenger háborgott és nem engedett bennünket tovább, de a szerzetesek kiáltása még a tajtékzást is tulharsogta. Ők folytonosan hirdették az ő kárhoztatásukat, mi néman tűrtük el az ő rohamukat és keserű fájdalomunkban a szent király szoltárszavára gondoltunk. „Minden daglya, hulláma elvonult fölöttem...”

Mikor végre beláták, hogy kisérteteszük hiábavaló — nem akadt egyetlen egy sem, aki csábításuknak engedett volna — akkor a püspök igen gonosz eszközt talált, hogy véleményünket megváltoztassa. Sikerült megnyernie tervéhez a kapitányt, aki gyűlölt bennünket, gyűlölte a cétlan utazását és attól félt, hogy miattunk még a vihar áldozatává lesz. A püspök azt a tanácsot adta neki, hogy vonjon meg tőlünk minden ételt mindaddig, amíg meg nem térünk.

Első nap azt mondtotta feleségem, nem fáj, szinte jól esik neki. Ez ép olyan szent bűjtölés, mint a hosszú napon. Szinte boldogok voltunk mindketten.

A második nap rámosolygott: Jobb ez így,

Uj kolonizációs lehetőségek...

AUSZTRÁLIA!

Először írtunk Madagaskárról. Azután következett Cyprus. Most harmadiknak Ausztrália. Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a zsidó közönség informálva legyen arról, hogy merre lehet menni, ha el akarja hagyni Európát. S hogy ne legyen csak tartalomeküli tere-ferre, amit a zsidóság egymásközt beszél, adatekint és megfelelő információkat bocsájunk olvasóink rendelkezésére. Közben Mussolini Abesszíniát is a zsidóknak ígéri, amit inkább taktikának kell vegyük, mint reális valóságnak. Általában megállapíthatjuk, hogy két milliárd ember él a planetán, a világegyetem egy csillagzatán és mindenkinek van helye, csak 16 millió embert nem tudnak elhelyezni. Őt világrész harcol azért, hogy hol ne legyenek a zsidók. Amikor rólunk van szó, hirtelen kicsi lesz a végtelen Ázsia, a titokzatos Afrika, a hatalmas Amerika és az ötödik világrész: Ausztrália is. Európáról nem is beszélünk, mert itt valóban nagyon kisebb bennünket. De menjünk most a legkisebbben felfedezett, de legkisebb világrészbe Ausztráliába és gondolatainkat koncentráliuk az ottani lehetőségekre.

HOL VAN AUSZTRÁLIA? TERULETE, ÉGHAJLATA, NÖVÉNYZETE

Az ötödik világrész első felfedezői Uj-Hollandiának nevezték az Csendes- és Indiai-óceán között terül el. Északon a Torreszoros választja el Uj-Guineától, délen a Basszoros Tasmania szigetétől. A szorosok oly keskenyek és annyi kisebb sziget van, de a tenger is sekélyes, hogy bizonyosra vehető, hogy valamikor ezek a szigetek is szerves részei voltak a kontinensnek. Legnagyobb szélessége 4100 kilométer és legnagyobb szélessége,

észak-dél irányában 3200 kilométer. Területe 2,958,366 angol négyzetmérföld.

Ausztrália a nagy ausztráliai és a Viktória sivatagon kívül, gazdag hegyeségekben, amelyek között Alpesi igazán festékek, főleg a Kosciusko hegyecsoport, amelynek Towsend csúcsa 2196 méterrel a legmagasabb. Legnagyobb hegyecsoportjának, a Kordilleráknak területe: 650,000 négyzetkilométer.

A Murray és Darling folyók vidéke valószínű vízmelence, amelyet minden oldalról hegyek zárnak körül, csak a tenger felé van széles kitérője. A Murray a Kordillerákból ered. Ezeket kívül vannak a Murinbridge és Lachlan folyók. A többiek sekélyesek, hajózásra nem nagyon alkalmasak. De öntözésre használják fel a kis folyók vizeit. Széles síkságok vannak, gyepek steppek, bozotos szavannák, amelyek legeltetésre alkalmasak, Talaja vörös agyag, amelyet, ha öntöznek, kitünő termőföld.

ÉGHAJLATI VISZONYAI

nagyon különbözők, mivel a kontinensen keresztül halad a nagy légnyomás zónája, északi része belejut a passzát régióba és a forró övbe, déli része nyáron a nyugati szelek zónájába kerül. Lakhatásra csak ott alkalmas, ahol a mesterséges öntözés lehetséges. Egyébként igen egészséges letelepedő helyek ezek, mert a forró, de száraz területen alig van mikroorganizmus. Hő csak a Kordillerákban esik, itt is csak olykor és a magas hegyvidéke kivételével alig marad meg. Legkedvezőbb éghajlata délkeleten van, mert ez esős, mérsékelt és változó.

A sivatagokon teljesen hiányzik a növényzet, ahol több a nedvesség, ott bozót uralkodik. Tropicus ösereje York felszigeten van, ahol annyi a csapadék, hogy zárt, dzsungelzerű öserdők keletkezhetnek. Szubtropikus öserdők borítják a Kordillerákat, de ki kell zárni ezekből a magas hegyi, havasi régiót. Az európaiak hozták be a gabonaféléket, gyümölcsféléket. Iparilag feldolgozható fái közül feldolgozható az eukaliptusz, margintata és globulus kemény fája.

Állatvilága gazdag, mivel önállóan fejlődött. Ösvilági állattal közül csak azok vannak meg, amelyek vándorlásra képesek. Így a patkány, egér és denevér mellett egyetlen emlős állata a dingó, de ez is az ausztráliaiakkal vándorolt be.

Madárvilága rendkívül gazdag. Mintegy hatvan papagályfélével ismernek ezen a kontinensen. Nagy csapás Ausztráliára, hogy rendkívül sok a mérges golyó.

AUSZTRÁLIA ÖSLAKÓI

Az ötödik világrész öslakóinak száma állandóan apadóban van és összesen 20—25.000-re tehető a számuk. Vadászathoz és halászatból élnek, szemlelmi nivójuk alacsony. Ruházatuk: bőrkötény és bőrköpeny. Sajátságos koponya alkat, sötét göndör, de nem gyapjas haj, lapos orr, nagy szája, vastag ajkak, erős szakállnövés és piszkosbarna bőrszín. Északon feleltek, délen kicsinyek. A bevándorolt lakosok fegyverek voltak. 1787-től kezdve vándoroltak be és éppen most ünnepezték 150 éves fennállását az európai letelepülés kezdetének. Jelenleg lakosainak száma több mint öt millió.

A lakosság főfoglalkozása Ausztráliában, földművelés, állattenyésztés és bányászat. 12 millió acre földje van megművelés alatt, ebből százezer acre szőlő. Háziállatok száma: 3 mil-

KOPROL
CSOKOLÁDE
A TÖKÉLETES HÁSHAJTÓ

Minden zsákban van egy jubileumi pályázat szelvény.

lő, 15 millió szarvasmarha, 120 millió juh, egy millió sertés, 35 milliárd liter értéku gyapjukivitele van. Ez a legnagyobb exportja.

A főkörmányzót az angol kormány nevezi ki és van egy képviselőháza, meg szenátusa, ezek együtt gyakorolják a törvényhozó hatalmat. Tíz felelős minisztere van.

AUSZTRÁLIA ZSIDÓSÁGÁNAK TÖRTÉNETE

Uj Wales fővárosában, Sydneybe 1817-ben települtek le először zsidók. 1820-ban már volt saját temetőjük is. Tíz éven keresztül folyton szaporodott a számuk, míg 1830-ban megérkezett Léwy Aron nevű daján Londonból, aki egy vallási közösséget létesített. 1832-ben létesült az első hitközség, amelynek elnöke Jakob Montefiore lett, a híres-nevezetes Sir Moses Montefiore egyik rokona. Tizenkét évre rá, tehát 1844-ben felépítették az első zsinagógát is. A sidney-i hitközség fejlődésével a Viktória állam különböző városaiban is letelepedtek, különösen Melbourne-ben, Geelong-ban és Ballarat-ban. Délaustráliába sokkal később kezdték meg a települést és csak 1871-ben létesült ennek a területnek fővárosában: Adelaide-ban. Brisbane-ban (Queensland) 1886-ban épült az első templom, bár előbb husz esztendőig az ottani szabadkőműves páholy termében tartották istentiszteleteket. A legfiatalabb hitközség a Nyugat-Ausztráliában levő Perth-i, ahol 1897-ben építették fel a szép nagy zsinagógát. Voltak szép községek Mattland-ban, Rockhampton-ban és Toowoomb-ban, de ezek a hitközségek lassankint összezsugorodtak.

Az első zsidó teleplők angol születésű zsidók voltak, de sok orosz és lengyel származású zsidó is van, akik előbb rövid ideig Angliában éltek. Néhány orosz zsidó egyenesen Szibériából jött Queenslandba, ahol külön hitközséget létesítettek. Még Tasmania fővárosában, Hobartban is van egy kisebb zsidó hitközség. Valamennyi hitközség ortodox és legfőbb egyházi hatóságuknak az angolországi főrabbit ismerik el.

1921-ben történt népszámlálás adatai szerint 21.615 zsidó él Ausztráliában, ezek közül 8000 Sidneyben, 6500 Melbourne-ban, 2500 Perthben, tehát 17.000 az az 75 százalék a nagyvárosokban, a lakossághoz viszonyítva 0.35 százalékát képezik a lakosságnak.

A ZSIDÓK SZEREPE

A zsidók kivették részüket Ausztrália fejlődéséből is. Elsők között volt Jakob Montefiore, akit 1835-ben az angol kormány küldött ki, hogy résztvegyen a „Board of Commis-

könnyebb, őseim és nagy bama szemei sugárzóak. Harmadik nap nagyon gyengék voltunk. Találtam egy utolsó csepp bort és megnedvesítettem vele az ajkaim. „Jobban szeretlek, mint valaha”, mondtotta az asszony. Takarója fölött jásozt a kezével, ahogy a gyermekek szoktak. Mikor este felé a hajóra mentem, sóhajokat, zokogást hallottam. A szerzetesek kiáltoztak.

A negyedik nap száz zsidó megadta magát. A szerzetesek tomboltak az örömtől! „Meg vannak mentve, megmenekültek a pokoltól.” A zsidók azonban kétségbe voltak esve. És ugyanolyan jól tudták, mint én, hogy ők most jutottak a kárhozatba, a marannusok kárhozatába, az inkvizíció kárhozatába, de nem tudtak meghalni.

A feleségem az tudott. Mosolygott, anélkül, hogy szépen ívelt ajka megmozdult volna. Az ötödik nap megszorította a kezemet. Olyan volt, mintha egy virág lehullana. Már nem tudott beszélni, nem tudott mosolyogni, a szemében azonban hit, szeretet és teljes béke volt.

Este azt üzent a püspök, hogy az átkozott maradék, ez a rongyos övten zsidó tovább mehet. En ballottam ezt és közben a feleségemet láttam meghalni. Mikor meghalt, finom pirosság húzódtott az arcára. Ujra mosolygott és a halálában szebb volt, mint életében. A tengerbe szállítottam őt, de a mélységből is kivetszsz bennünket mindenható Istenünk!”

Eszün eljutottam a mórok földjére és ott Isten ígétet oltattam...

Jehuda Chaját szenvedésének történetéről ez olvasható egy régi, elárgult okiratban...

oners"-en, Újdelwales-ben hatalmas juhnyájai voltak és fivérével együtt egyike volt az első bankalapítóknak. Neve meg van örökítve, mert egy városrészt neveztek el róla, meg egy újdélwalesi hegyet is. A terület északi részének kutatásában nagy szerepe volt Solomon miniszterelnöknek 1899-ben. Nagy szerepet játszott Isaac Isaacs, aki a legfelsőbb bíróság elnöke volt és sokáig főkörmányzó. Az ottani parlamentnek is számos zsidó tagja volt már. Adelaideban öt zsidó polgármester is volt. A zsidók főleg a kereskedelemben tevékenykednek, különösen az export és import terén dolgoznak. Egy orosz zsidó csoport nemrégiben kolóniát létesített Shepparton mellett, amely 100 mérföldnyire van Melbourne-től. Zsidó lapjai: „The Jewish Herald”, Melbourne-ban, az „Australian Jewish Chronicle” és a „Hebrew Standard”.

MILYEN LEHETŐSÉGEK VANNAK

Egy oradeai fiatal mérnök levelet írt a bucaresti brit konzulátushoz, amelyben kéri, hogy melyik brit domíniumra mehetne letelepedni? A brit konzul 26-10-58 szám alatt rendkívül udvarias választ küldött, amelyben részletesen írta az ausztráliai települési lehetőségekről és román nyelven közöl egy prospektust, amelyet itt közlünk szövegrit fordításban:

TÁJÉKOZTATÁS AZ AUSZTRÁLIAI BEVÁNDORLASRÓL

Nem brit alattvalónak Ausztráliába való bevándorlása csakis akkor tekinthető kívánatosnak, amennyiben nem fogja megkárosítani Ausztrália munkáit. Nem brit alattvaló nem élvez sem terület-, sem pedig személyzállási kedvezményeket.

Idegen csak úgy lépheti át Ausztrália határát, amennyiben már előzetesen beszerzte a canberrai (Ausztrália) belügyminiszter becsatorlási engedélyét.

Hasonló engedélyek kérvényezése a következő formában, csak a fehér fajhoz tartozó bevándorolni óhajtók számára lesz kedvezően elintéztve:

a) Azon személyek, kiknek Ausztráliában élő rokonai garanciát tudnak nyújtani a bevándorlók megélhetéséről, Rokonok alatt hitvestársak, kiskorú gyermekek, felhőt, férjzetlen leányok és nővérek, szülők és jegyesek értendők.

b) Személyek, akiknek nincsenek hozzátartozói, a következők:

1) Azok, akiket egy ausztráliai garanciát vállal a belügyminiszter, annak, hogy a bevándorló nem lesz az állam terhére.

2) Azok, akik olyan foglalkozási ágakban fognak tevékenykedni, amely lehetőséget fog nyújtani számukra a megélhetéshez, anélkül, hogy az ausztráliai munkásoknak ártalmára volnának.

3) Akik a partaszállásnál 50 ausztráliai fontot (40 font sterling) fognak tudni felmutatni.

c) Idegenek, akik nem rendelkeznek garanciákkal és akik olyan foglalkozási ágakban fognak tevékenykedni, amely lehetőséget fog nyújtani számukra a megélhetéshez, anélkül, hogy ártalmára volnának az ausztráliai munkásoknak, fel kell mutatniuk a partaszállásnál 200 ausztráliai fontot (160 font sterling, azaz 160.000 lejt).

Az a) és b) kategóriákba foglaltak kérvényei a rokon vagy a garantáló személy részéről nyújtandó be.

A c) kategóriába foglaltak a helyi konzulátustól kapnak egy formulát kitöltés végett, amit azonban csakis azon személyek kapnak meg, akik bizonyítani tudják, hogy a kiszállásnál felmutathatják a szükséges összeget és rendelkeznek a következőkkel:

1. Egy orvosi bizonyítvány, legújabb kelttel egy kodifikált orvostól, angol nyelven, vagy pedig egy hivatalosan angolra fordított, amely azt bizonyítja, hogy a kivándorolni óhajtó és a vele utazók nem szenvednek semmiféle betegségben.

2. Egy bizonylat, hivatalos fordításban, hogy az illető nem volt még büntetve, hogy nem volt internálva elmegyógyintézetben.

Zsidók építik a modern Törökországot

Egy lengyelországi zsidó szerzett 22 millió fontos kölcsönt a török birodalomnak

Sok szovjetországi mérnök dolgozik most Törökországban, akiknek nagyrésze zsidó. Így most épül a legnagyobb török textilgyár berendezése, amelyet kizárólag szovjetországi zsidó mérnökök építenek. A mérnökök vezére Schieffl kiewi főmérnök, aki nagyon tehetséges ember és nagy odaadással végzi munkáját. A törökök nagyon meg vannak elégedve vele és folyton fejlődik a török textilipar. Jellemzősül arra, hogy úgy a szovjet, mint a török birodalom mennyire bízik a zsidó munkásokban és géniuszban, megírhatjuk, hogy az ankarai orosz főkonzult Mendel Reikes lett, aki a szovjetből érkezett nagyobb kölcsön feletti felügyeletet gyakorolja. Ami pedig az angol kölcsönt illeti, ezt is egy lengyelzsidó szerzte meg Törökországnak. A kisipari boldogul Törökországban. Vajjon, hogy ez saját nemzeti tőkével készül, vagy idegennel, ez nem fontos Törökországban. Sokszáz kisebb gyár egymásután épül ki az országban, de a nehézipar lassabban fejlődik. A törökök ugyancsak az önellátás elvét vallják, hogy ne kelljen importálni.

A nehéz ipar fejlesztése is rendkívül fontos és e célból most kapott a török birodalom 22 millió fontos kölcsönt Angliától. Ebből építik ki a karabikói vasutakat, amely Anatolia szívében van. A török kormány tervei szerint ebben a gyárban készítenek el azok a fegyverek, amelyekre az országnak szüksége van. A németeknek van Krupp-gyárak, a cseheknek Skoda és a törökök ebben a gyárban akarják koncentrálni mindazt, amit ezek a gyárak reprezentálnak. Ennek a rendkívül fontos üzemnek felépítéséhez jött segítségül egy lengyelországi zsidó. Neve: Jankev Klarinszky. Lamzee nevű lengyel városában született. Régen nem lakik Lengyelországban. Sok évvel ezelőtt Palesztinába vándorolt és ma még ott lakik, nagyon vallásos és nagyon

Fentemlített fordításokat a bucaresti külügyminisztériumban el lehet végezteni. Kelt, Bucuresti, 1938 január 21-én.

N. B. Utolsóelőtti szakaszban felsorolt bizonylatok a veleutazó családtagokra nézve is kötelezők.

Ennél többet nem írhatunk Ausztráliáról. Mindent megírtunk, amit tudunk és a világ legkisebb, de azért mégis hatalmas földrészéről gondolkozhatnak a zsidók, hogy menjenek-e vagy sem?

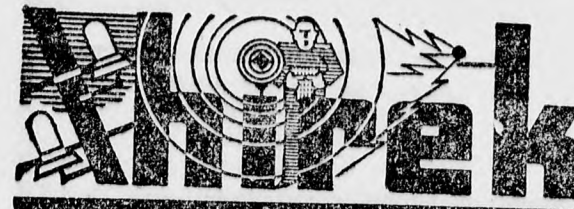
Mi legeszségesebbnek tartjuk Madagaskár, Cyprus, Ausztrália, Abesszinia és Argentína után is — Palesztinát!

Csak engednének be oda bennünket!

széreny ember. Milliók felett rendelkezik. Nem nagyon gazdag ember, de rendkívül jól érti a gazdasági kérdéseket és a londoni Cityben különösen jócséngésű neve van a nagy pénzügyi centrum pénzmágnásai között. Jankev Klarinszky néhány évvel ezelőtt nagy szolgálatot tett a lengyel államnak is. A lengyel államvasutnak szüksége volt tőkére, hogy kiterjessze hálózatát, ekkor Klarinszky szerzte meg a szükséges tőkéket az angol fővárosban. És most hasonló szolgálatot tett a török nehézipar segítése révén a török államnak. Amikor a török állam kölcsönt kezdett keresni a nemzetközi pénzpiacra, azonnal azt kezdték, hogy mit szól ehhez Klarinszky? Hitelképes-e a török birodalom, vagy nem? Erre felszólított Klarinszkyt, hogy látogasson el Törökországba. Hosszabb ideig ült Ankarában és tanulmányozta a pénzügyi helyzetet. Ezért kapta meg a török birodalom a 22 millió font kölcsönt.

Hogy az évek múltával hogyan fogja honorálni a zsidók erőfeszítését a török birodalom, hogy vajjon ugy-e mint egyelőmely közép-európai állam, ez a jövő litka. Bennünket semmiféle meglepetés nem érhet. Mi már nem csalódhatunk.

— MIT IR LEGUJABBAN A „STÜR-MER”? (Prága.) A „Stürmer” legutóbbi száma, amelyet a német hatóságok szerint az iskolák, mint kiegészítő tankönyvet használhatnak, „A prágai zsidók” címen a következőket írja: A prágai üzleti élet a teljes elzsidósodás stádiumában van. Minden házban elzsidósodott nevek vannak. A kirakatiüvegek megüli egy-egy zsidó ördögi arca vagyorog felénk. Hát még a zsidóengved? A piszkos ucekánok keresztül külön bátorság kell áthaladni. Bementem egy zsidó cukorka-üzletbe. A zsidó nem akart kiszolgálni, mert csak kóser csokoládét árusít és azt nem adja el „goj”-nak. Egy szappanport is akartam venni, de ezt sem akartak adni, mert kóser fehéreműhöz csak kóser port lehet használni (Orület!) De a rohamosztagos meglátogatta a régi sirkertet is és azt írja: A zsidók gyűlölete még a halál után sem csökken. Köveket tesznek a szent rabijuk sírjára, ami azt jelenti, hogy a zsidók széjjel akarják törni a nemzsidó népeket. (Ujabb örület!) Ez a végtelen zsidó sovinizmus jele és véres gyűlölete mindennek, ami nem zsidó. — Így ír ujabbban a „Stürmer”, vajjon mikor lesz ennek vége?

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Oradea, Strada Miron Pompiliu 8
Telefon: 440

„Népek” cikkeinek utányomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Előfizetési árak:

Belföldön: Hítközségeknek és vállalatoknak	500 lei
Magánosoknak egészre	300 -
" " " " " " " "	160 -
" " " " " " " "	85 -
Külföldön: Csehszlovákiában	120-80, 45, 25 ck.
" " " " " " " "	180, 95, 50 dinár
" " " " " " " "	24 pengő
A többi államokban	10-5 dollár

Naptár 5698

Pénlek: Veadar 1, március 4. Ros-Chúdes.

Szombat: Veadar 2, március 5.

Heti zsidra: פסח

Heti haftora: וישלח

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 5.58

gyertyagyújtás 6.08

Isteniszület kezdete 6.20

Szombat befejezése 7.14

Egy 75 éves zsidó mártir halálára

Elment ő is. Elment a Központi Iroda elnöke, megboldogult Wézel Albert főrabbi. Nincs többé és Réla nem azért írunk most minden jól, mert már nincs, hanem, mert ezerszázalékosan megérdemli. Csak nagyon kevesen tudják Ardealban, hogy micsoda hatalmas munkát végzett a megboldogult azon a poszton, ahova a közhírzalom és a Sors állította. Két frakció küzd egymással több, mint egy évtizede az ardeali orthodox közelemben. Az egyik: a chossid, a másik az askenaz. Csodával határos, ahogy ezt a két tábort mégis összehozta. Sokszor úgy látszott, hogy áthidalhatatlan ellentétek miatt szakadásra kerül a sor. És akkor az ő böles mérséklete, az iránta megnyilvánuló általános bizalom és szeretet: csodákat művelt. Ha egy-egy összejövetelen úgy látszott már, hogy nincs többé kiút és a szakadás végzetesen bábáskodott a két tábor között. Akkor a megboldogult Wézel Albert főrabbi kismintotta az ellentéteket és mikorra vége lett az értekezletnek, megbékélten távozt mindenki.

De pótolhatatlan ő abban is, ahogy a zsidó köztért harcolt, amikor az ortodox zsidó létezéséről volt szó. Közel volt már a 75. életéhez, amikor még mindig utozott, tárgyalt, vitalkozott, izgult a zsidó jövőért. Még egészségesen is olyan kor ez, amely általános kímélettel és nyugalmat követel. Hát még egy évek óta olyan beteg ember, mennyi Istenzeretellel és zsidó iránti összefüggéssel kell rendelkeznie, hogy harcoljon egészen halála napjáig rendületlenül hitetással és hittel.

Nem tudunk és nem mondunk vele hihetlent, amikor azt állítjuk, hogy Wézel Albert, a megboldogult elnök olyan mártirja a zsidóságnak, mint a sok-sok szercezer, akik életüket áldozták zsidóságukért. Hiszen ha ő nem tárgyalt, küzd, utazik, aggodlik, ha nincsen vallain kétszáz ezer ardeali ortodox zsidó gondja-baja, hanem nyugodtan éli valamelyik főrabbi-stallumban az életköttyöt, akkor talán még ma is élne.

Gondoljuk el, hogy az utóbbi hónapok ezernyit izgalma, gondja, végtelen aggodása mennyire elősegítették elmulását. Felöltött életenergiája, hiszen utolsó lehelletéig harcolt, küzdött a zsidóságért. Nagy és büszdelmes élet volt az övé, feljutott arra polcra, amelyet az ardeali zsidó közelet nyujt-hat és amikor legnagyobb szükség lett volna tovább is rá, akkor lehanyatlott a dolgos és éleslogikájú agy és megszűnt egy nagyon nemes zsidó szív örökre dobogni.

Ha arra gondolunk, hogy hi lesz ezután a két zsidó tábor oly egyszerű összehozója, mint amilyen a megboldogult volt, akkor nyugodtan rámondhatjuk, hogy pótolhatatlan a veszteség, amely halálával ért bennünket. Ha arra gondolunk, hogy a felsőbb hatóságok előtt mennyire tisztelt és becsülték, akkor hirtelen nem is tudjuk, hogy ki tudja majd ott is pótolni őt. Ha arra gondolunk, hogy egy ilyen ragyogóan intelligens, mélységesen vallásos, általános bizalomnak örvendő vezérúrú mennyire keves van Transylvániában, akkor nem is lehetünk egyebek, mint sirunk elvesztésén és a zsidó nagyok Pantheonjában a hősök és mártirok galériájában kell állítsunk örök emléket a megboldogult Wézel Albert főrabbi-elnöknek. Legyen emléke örökké áldott.

Rheuma, ízületi fájdalmak, ideg- és főfájás
Köszvény, Spangolintha, Hídes megbetegedések

Togal olda a betegséget, azonnal hat és a bajt közvetlenül gyökereiben támadja meg! Bármely hangzatosan is dicsekszik más hasonló gyógyszerrel, csak a Togal tud 60-80% több irásbeli orvosi véleményt felmutatni. **Togal semmivel sem pótolható!** Egy kísérlet Ont is meg fogja győzteni! Az összes gyógyszerárakban és drogeriákban. Lej. 32. — A Togal-tabletta szájra készítmény.

— Zsidó vita a lengyel parlamentben. (Varsó.) A lengyel sejm legutóbbi ülésén az igazságügyminisztérium költségvetésének tárgyalása során dr. Sommerstein képviselő, a zsidó parlamenti klub elnöke kijelentette, hogy a bírák politikai szempontból vezették magukat azokban a perekben, amelyekben zsidókról van szó. Tiltakozik az igazságügyminiszter azon nyilatkozata ellen, amelyben kielenti, hogy a fennálló törvények nem teszik lehetővé számára, hogy büntetéssel sújtja azokat, akik a zsidó vallást sértik és a sajtóorgánokat, amelyek antiszemita agitációt fejtenek ki. Ezután Doronor lelkes tartott éles antisemita beszédet, amelyben „getto-iskolák” felállítását követelte a zsidó gyermekek számára, hogy elkülönítsék őket a lengyelektől. Rubinstein vilhaz főrabbi, sejm képviselő válaszlát és a következőket mondotta: — Az ilyen kiáltványok helyett, amelyek egyáltalán nem válnak a lengyel kulturahagyományok díszére, inkább a tanítókra hassanak, hogy az emberszeretet parancsait plántálják az ifjúságba és ne engedjék, hogy az iskolás gyermekeket is megmérgezzék a zsidógyűlölettel. A közoktatásügyi miniszter nagyobb meggyőztetés nélkül kiküszöbölhetné volna a főiskolai gettopadok szegényét.

— Az olasz lapok az olasz zsidóság hazafiságát dicsérik. (Róma.) Az olasz sajtóban bizonyos reakció észlelhető azokra az antisemita izgatásokra, amelyeket az „Il Tevere”, a „Regime Fascista” című olasz lapok és más náci-barát sajtóorgánokok fejtenek ki hasábjaiikon. Egyes olasz lapok rámutatnak arra, hogy új hazájuknak hasznos polgáraitá váltak azok a német zsidók, akik Olaszországban találtak menedéket. Hetezer német zsidó menekült él ma Olaszországban, akik jó szolgálatokat tettek már eddig is az olasz gazdasági életnek. Ugyanezek a lapok rámutatnak az olasz zsidók hazafiságára, amit legelőnkebben az a tény bizonyít, hogy az Abessziniában esett! első olasz katona a zsidó Lów és a spanyol fronton elesett első olasz önkéntes ugyan-csak zsidó volt.

Máj, vcsc, epc

idült (krónikus) gyomor- és bélmegetegedések, ideges fejtájás, álmatlanság, hányinger, hányás, szédülések. SAVTULTEN-GES eseteiben az amerikai gyógyóvényből készült világhírű

GASTRO D

szép eredményeiről a világ orvosi szaktekintélyei hosszú cikkekben számolták be orvosi szaklapokban.

Gastro D kapható gyógyszerárakban és drogeriákban, vagy postán megrendelhető 135 lej utánvét mellett Császár E. gyógyszerárakban, Bucuresti, Calea Victoriei 124.

— Benes, a csehszlovák köztársaság elnöke a zsidókról. Rabbi Irving Frederick Reichert, Sanfranciskoból kihallgatáson jelent meg dr. Eduard Benes-nél, a köztársaság elnökénél, amikor is az elnök a következőket mondotta: Országunk zsidósága teljes jogú polgárai hazáknak és a többi összes kisebbségekkel egyenlő jogokkal bír. A zsidók nagyrésze azt kívánja, hogy mint nemzeti kisebbséget kezeljék, egy minoritás pedig, mint vallásközösség akar szerepelni. A köztársaság demokratikus törvényei értelmében úgy az egyik, mint a másik álláspont vállalása teljesen jogosult. — fejezte be az elnök nyilatkozatát.

— A Board of Deputies londoni ülése.

(London.) A Board of Deputies, az angliai zsidó hitközségek képviselőtestületének legutóbbi ülésén Leonard G. Montefiore, a Joint Forreign Committee nevében jelentést tett a közép- és keleteurópai országok zsidóságának helyzetéről. Aggasztónak mondotta az ausztriai zsidóság helyzetét, különösen a berchtessgadeni találkozóra való tekintettel. Montefiore ezután részleteket olvas fel egy német iskolai olvasókönyvből, amelyben antiszemita jellegű sértő kifejezések olvashatók az angol királyi család egyik tagjáról. A németországi helyzetről szólván, elmondotta Montefiore, hogy párt-határozattal és közigazgatási eszközökkel érvénytelenítették azokat az ígéreteket, amiket 1933-ban a háboruban részt vett zsidó frontharcosoknak és a háboruban elesett zsidó katonák özvegyeinek és árvaiknak tettek. Az árjaparagrafut következetesen és törvényes alap nélküli haitják végre a gazdasági életben. Németország maga az oka gazdasági nehézségeinek. Lengyelországban változatlan a helyzet — mondotta Montefiore. — A kormány minden ígérte ellenére, hogy el fogja fojtani a rendzavarásokat, napról-napra újabb jelentések érkeztek zsidók ellen elkövetett támadásokról. A demokratikus erők és toleráns tényezők befolyása azonban egyre érezhetőbb. Így például az országos sportérvetség megsemmisítette az egyes sportegyesületek részéről bevezetett árjaparagrafut.

Az ardeali zsidók találkozóhelye!

BERKOVITSNÉ
(Oradeáról)
orth. kóser étterme
(a baia-marei rabbi hechsere)
BUCUREȘTI,
Sír. Alpcani 7.
Telefon: 462-91
Sóoc hátamögött. Postavámmal szemben.
Előrangú erdélyi konyha!

Az Ön egészségének óre, a kellemesen illatosított

Senlaslo üdül
(Szt. László) **fehértl fertőtlenít**

fertőtlenítő toalett-szappan és az antiszeptikus DENTONAL fogpaszta

Budapestre utazók figyelmébe!
 Orth. kóser penzió Budapest központjában. Andrásy-ut 43. szám. Modern kényelemmel berendezett ragyogó tiszta szobák folyóvízzel. Kivánatra diétás konyha. Bővebb felvilágosítással szolgál a tulajdonos:
Friedman József
 Kármel-pansió (Andrásy-ut 43)
 Telefon: 12-89 67.
 vagy Oradeán: úv. STRASSER IGNATZNE
 Strada Nicolae Iorga 17. szám alatt.

— **Argentína az antiszemitizmus ellen.** Az argentinai új elnök, dr Roberto Ortiz kijelentette a sajtó képviselői előtt, hogy semmiféle fajgyűlöletet nem fog megengedni, mert ez távol áll az argentin népi lelkelettől. Argentína zsidói meglehetnek győződve arról, hogy minden erővel azon lesznek, hogy az argentin népet szorgalmi, amelynek alkotmánya az igazságon és szabadságon nyugszik és biztosítja az összes cttlé népeket, hogy soha semmi bántódásuk nem lesz.

— **Oradeán közvetlen a szénapiac mellett építést alatt levő ház újjáépítését, 2 szoba, mellékhelyiséggel olcsón és sűrűn eladó.** Úgyanott házépítés céljaira parcellák jutányos árban. Kedvező fizetési feltételek. Cim a kiadóban.

— **A Canterbury érsek intervenál.** Canterbury hercegeinek több ízben érdeklődött mostanában számos kelet-európai ország zsidóságáért. Minden egyes akcióban részt vesz, amely az ottani zsidóság érdekeinek védelmére szolgálja. Különben megjegyzik a külföldi lapok, hogy Canterbury érseket igen szoros kapcsolatok fűzik Miron Christea patriacha-1936-ban Londonban volt, több ízben meglátogatta és vendége volt a hercegeeknek.

— **Az osztrák zsidók vezetője Schuschnigg kancellárnál.** (Bécs.) A Neues Wiener Journal jelentése szerint Schuschnigg kancellár kihallgatáson fogadta Oppenheimot, az ausztriai zsidók uniójának elnökét. Hír szerint Schuschnigg közölte a zsidó vezetővel, hogy az 1934-es osztrák alkotmány nem változik meg és a zsidó naturalizációk felülvizsgálásának kérdését egyáltalában nem tűzik napirendre.

— **Hirdetmény.** Ezennel közhírré teszük, hogy Mátyás orth. kóser étterem Clujon Cal. Reg. Ferdinand 49. sz. alatt felülvizsgálás alatt áll és így kaszusz szempontból teljesen megbízható. A cluj aut. Orth. Izr. Hitközség rabbinátusa és kaszusz-bizottság.

— **Ormsby Gore-nak fájnak a szemei.** (London.) Az angol alsóházban Noel Baker képviselő megkérdezte a gyarmatiügyi minisztertől, hogy vajon előtűdja-e terjesztetni azoknak a fegyvereknek, municióknak a gyártási helyét és gyárát, valamint az országok neveit, amelyből azokat elindították Palesztinába. Ormsby Gore kijelentette, hogy nem tartja hasznosnak, ha ezt a kérdést a nyilvánosság előtt feszegetik. Az 1935—37. évről a lefoglalt fegyverekről egy kimutatást fognak cirkuláltatni a képviselők között. A fegyverek mindkét volt hadviselő félnek, az antantnak és központi hatalmak fegyvertárából valók. A márkák olvashatatlank és a származási országot sem lehet felismerni.(?)

Az ardeali zsidóság legkedveltebb találkozó helye Bucureshtiben
KATZ orth. kóser **restauránt**
 Bucuresht, str. Carol 32. I. emelet

Érdekes részletek Hitler nagy beszédéből

A január 20-án megtartott nagy beszédéből, amelyet Hitler kancellár több, mint három órán át tartott, a következő érdekes részleteket kell még közlőnk minden kommentár nélkül:

...egy zsidó és intellektuális réteg által vezetett bolsevista forradalom millió és millió embert ölt meg, de ennek dacára ezek a véremlomok gyilkosok elhárított helyet foglalnak el a demokratikus intézményeknél (Népszövetség)...

Más...A zsidó marxista áldozatok Spanyolországban, megdöglött, demokratikus államokból származó emberektől való kimutatások szerint több, mint félmillió volt, amely szám inkább kevesebb, mint több a valósághoz képest.

Más...Ha mi ebben az elmúlt öt évben olyanfélet követünk volna el, mint a mi kedves, demokratikus szovjetország, vagy szövetségi államok, tehát zsidó fajú világpolgáraink, akkor nem sikerült volna a legszomorúbb gazdasági összeomlásból Németországot a felvirágzás korába átviselni.

Más...Ha a bolsevizmus minden emberi rosszaságnak és rombolási dühnek inkarnációja, ha csak az orosz területre szorítkozunk, akkor lehetne beszélni annak végéről. Sajnos azonban a zsidó nemzetközi bolsevizmus moszkvai vérközpontja a népeket belülről hibászná, a társadalmi rendet feltorgatni és a kultúra helyére kőszert akar teremtani. És ennél a kérdésnél mi kérelmetellen ellenségek vagyunk.
 Nem kell kommentár!

— **A BELGA EGYETEMI HALLGATÓK** Albert Delahaye elnök vezetése alatt „Deux et Patrie” név alatt a pogányság és parancsalami törekvések ellen küzdő egyesületet alapítottak. Az egyesület az antiszemitizmus ellen is felveszi a harcot és ennek érdekében tagjainak a zsidókérdésben való felvilágosítása céljából rendszeres tanulmányi előadásokat fognak tartani keresztény előadók részvételével. Boldog ország, ahol a keresztény ifjúság is foglalkozni kíván a tanulással és a zsidó problémákkal. Mi meg lennek elégedve, ha legalább a zsidó ifjúság mutatna némi érdeklődést ezekkel a kérdésekkel és ismeretekkel szemben.

— **Az ardeali zsidóság legkedveltebb találkozóhelye** Braşovban **Goidstein** orth. kóser étterem, Braşov, Str. Voevod Minai 20. I. emelet.

— **MEGJELENT A MAGYAR SEMIGOTHAI ALMANACH MÁSODIK KÖTETE.** Most hagyta el a sajtót Kempelel Belának „Magyarországi zsidó és zsidó eredetű családok” című nagy művének második kötete. Az első kötet annakidején nagy feltűnést keltett és — megjósoljuk — a másodikról éppen annyit fognak írni és beszélni az újságok és politikuskok. A második kötetben közel 150 család eredetét és családfáját mutatja ki a tudós szerző. Igen érdekesek a Barabás, Benceze, Berend, Bíró, Blathy, Konrad, Donáth, Fejér, Fellner, Frommer, Gergő, Harangi, Húvós, Jacobi, Jelinek, Königswarder, Kunffy, Lánczy, Liebermann, Madarasi Beck, Mahler, Mihelyffy, Palotay, Polnay, Polya, Ruttkai, Szalárdy, Szász-Schwarz, Szilágyi, Szirmai, Tedesco, Varró, Vészi, Vida, Wolfner és Zwack családok története, de föl kellene sorolni a könyv összes családait. Sajnos, a szép multu zsidó eredetű családok nagy része már otthagya ősei hitét.

Látogassa meg színyegkiállításunkat új helyiségünkben Str. Ep. Ciorogariu 4.
 Szébbnél szebb perzsaszőnyegek, bel- és külföldi fonalak. — Szőnyeg javítások. — Allandó tanfolyam
„ORIENT”
 Schulhoi Eminé, Oradea, Strada Ep. Ciorogariu No. 4. Telefon 1004.

— **Equator nem ad többé beutazási engedélyt zsidóknak.** (Berlin.) A délamerikai Equator köztársaság konzulátusi utasítást kaptak kormányuktól, hogy azoknak a zsidóknak, akik oda kívándorolni akarnak, csak úgy adjanak beutazási engedélyt, ha kötelezik magukat arra, hogy a mezőgazdaságban tevékenykedjenek. A Pacific Steamship Navigation utasította európai ügynökségeit, hogy ne vegyenek fel zsidó utasokat. A zsidó emigrációs irodákban nagyon csatlódtak a köztársaság ilyen intézkedésének, mert ez a kormány a hitlerizmus kezdetén ígért tette, hogy zsidókat befogad országába. Körülbelül 500 zsidó vándorolt Németországból ebbe a kis államba, amely most ezek közül is ki akar utasítani néhány családot, mert nem foglalkoznak mezőgazdasággal. Ezek a családok most anyagilag is teljesen összeomlottak.

— **A szovjet alattvalóit kiutasítják Németországból.** (Prága.) A berlini hivatalos körök értesítése szerint, több, mint hatvan családot utasítottak ki az országból, akik szovjet-utlevéllel jutottak Németországba. Tíz naptól hat hétig terjedő időt adtak nekik, hogy ügyeiket likvidálják. Körülbelül még ezer szovjet alattvaló él most Németországban, akik hasonló sors előtt állnak. Ezek szemben a szovjet nem adott számukra beutazási engedélyt. A kiutasítottak helyezésére nagy szomorú. Legtöbbször szegény családokról van szó. A zsidó jótékonyági intézmények exponálják magukat értükük. Még szomorúbb a helyzetük, mint az állampolgárságnélkülieknek, mert ezeket senki sem tesz egy lépést sem. Némek körök kijelentése szerint ez azért következett be, mert letartóztattak német polgárokat a szovjet területén.

— **MEGTÖRTÉNT A MEGEGYEZÉS A REVIZIONISTÁK ÉS A ZSIDÓ AL-LAMPART KÖZÖTT.** (Páris.) Február 29-én igen fontos ülés volt Párisban. amelyen résztvettek az „Uj Cionista Szervezet” vezetői Jabotinsky, Jacobi és dr Klinger. A zsidó allampárt részéről Grossman Meir, dr Machower és Robert Stricker. Utóbbi hazakerült párisi utjáról Wienbe, lapjában a „Die Neue Welt”-ben röviden nyilatkozott utjának eredményéről és kijelentette, hogy a szorosabb politika és gazdasági kapcsolatokat letárgyalták Párisban és meg is állapodtak a fontosabb kérdésekben ugyanarra, hogy már egy bizottságot is választottak, amely hivatott lesz a két párt között a kontaktust állandóan fenntartani. Mindkét párt ratifikálás végett előterjeszti a pártjának a hozott határozatokat. A tárgyalásokról hivatalos közlemény is ki fognak adni.

— **Bucurestiben önálló gyárral rendelkezem.** Elvállalám nagyobb iparvállalatok és ipari cégek képviselőit. Cim a kiadóban.

Orth. kóser vendéglő és bodega
 Iztetes házi kóser, pontos kiszolgálás és olcsó árak
BERGER H. I. IONARA, Str. Preier 2

Egy kor nagy zsidó reménysége és keserű vége...

Sabbatai Zwi-t elfogatja a szultán és a Dardanellák egyik várába zárja...

A „Népünk” eredeti történelmi riportja

IV.

Legutóbb ott hagytuk abba, hogy milyen extázisba hozta Sabbatai Zwi az akkori világ zsidóságát, Európa zsidói is örültebe kerültek. Így Amsterdamban is növekedett a hívek száma, de a német zsidók is megszádlútek. A rabbik közül Aboab Iszak és Rafael Mózes d'Aguilar, Spinoza iskolatársa, Naar Iszak és Abraham Pereyra, aki Amsterdam legtekintélyesebb embere volt és spanyol nyelvű nyaralista író, mind hívei lettek. Amsterdamban is zenével jártak be az uccáik, de voltak olyanok is, akik komor szerzetesi önsanyargatással várták a messiást. Az akkori nyomdak nem győzték azoknak a héber, spanyol és portugál imakönyveknek kinyomását, amelyekben litánia szerű formulákat és vezeklési előírásokat adtak a messiási korra való előkészületekhez. Némely imakönyv (Tikkunim) címlapjára nyomatták Dávid király és Sabbatai Zwi képét. A Szentföldre való gyors visszatérés reményében az egyik zsinagóga előjárósága elrendelte, hogy a kohabitá áldást (duchanolást) minden szombatban mondják el, míg azelőtt csak a főünnepken volt szokásban, aminthogy azóta is. Minden újabb hír, ami Smyrnából érkezett, szaporította Sabbatai Zwi hívet és fokozta a messiási örjögést.

Hamburgban itt fennállottak azok a korlátozó és elnyomó törvények, amelyekkel a zsidókat évszázadokig arra kényszerítették, hogy eljárjanak a keresztény papok prédikációiból és így nem csoda, hogy amikor a szmianai messiásnak híre érkezett, a zsidók demonstrációra készültek. Aki akkor a templomokba bement, azt láthatta, hogy különben komoly emberek a Tórával a karjukon ugrádoznak és extázisban énekelgetnek.

KRISZTINA SVED KIRÁLYNŐ BANKARA ÉS ORVOSA STENTEN SABBATIANUS LEIT
 Et... Hamburgban evv Iszak So... Teixeira nevű bankár (1630—1695), akinek apja még Portugáliából menekült nemes volt, Diego Teixeira, Krisztina svéd királynőnek bankára volt és amikor a szén kitermelés Hamburgba... az ő házába szállt meg és vele tárgyalta meg az akkori európai politikai helyzetet. Teixeira a legelőkelőbb zsidó arisztokraták egyike volt és dacára széles látókörének, Sabbatai hívei közé tartozott és együtt táncolt és örjögött hűveivel. Ugyanakkor ott élt Bendito de Castro is, Krisztina királynő udvari orvosa is, aki szintén a hívei közé tartozott. Sasportes Jakab, aki a londoni pestis elől menekült Hamburgba, küzdött a messiási eszme ellen, de nem hallgattak meg. Különben II. Károly alatt keletkezett londoni község is, amelynek rabbija Sasportes Jakab, szintén a messiási mámor befolyása alá került. Azt beszélték, hogy Skócia körül egy selyemárbócos hajó mutatkozik, amelyet héberül beszélő marórok vezetnek. A londoniak szintén biztosra vették, hogy két éven belül Jeruzsálem királyja lesz. A kis avignoni hitközség, amelyet a pápai hivatalnokok nem a legjobb bánásmódban részesítettek, készülődött, hogy 1666-ik esztendő tavaszán a judeai királyságba költözik.

TELJES FELFORDULÁS

Ha Sabatai Zwi nem hitt volna magában és messiánisztikus küldetésében, a mindenfélét érkező hódolat tette elbizakodottá. Naponta jöttek hozzá értesítések, küldöttségek, deputációk, amelyek mint a zsidók királyát aposztrofálták. Ha erős akaratú, céltudatos férfi lett volna, valóban sokat tehetett volna hívei rajongó felkesedésével. Még Spinoza is megjegyezte, hogy a zsidók ezt a kedvező alkalmat kár volt, hogy elszalasztották. De Sabbatai csak tömjénezte magát és nem gondolt semmire sem. A Salehan Aruch szabályait is kezdtek felmagyarazni és Sámuel Primo azt mondta, hogy a zohárára való hivatkozással, hogy az „Ajlom hatikkun”-t, tehát a kegyelem idején, nem kell a vallási törvényeket tartani.

Ellenségei nekitámadtak a Talmudnak és ha a talmudi hívek azt mondták, hogy nem így állnak a Talmudban a messiási idők, azt válaszolták a sabbatianusok, hogy nem a legmagasabb bölcsesség a Talmud. A sabbatianusok erősen Talmudellenesek voltak. Különféle fellogás uralkodott róla. Voltak olyanok, akik azt mondták, hogy egyenesen istenkáromló volt, míg mások azt hirdették, hogy az álmissia a Tóra és Talmud alapján állott. Valószínű, hogy híuságában mindenféleképpen beszélt, attól téve függővé tetteit, hogy erősebb akaratú hívei közül éppen abban a pillanatban melyik veszi körül. Annyira mentek már, hogy körlevelet intétek Smirnából a világ hitközségeihez, amelyben azt közölték, hogy Aszoro betvétől bójnapját el kell törölni és ebben azt írták többek között, hogy Sabbatai Zwi, az Örökkévaló első fia. Voltak helyek, ahol valóban megszüntették a bójnapot, de volt olyan község is, ahol úgy vélték, hogy a messiási gondolat hirdetésének vallásosnak kell lenni. Smyrnában voltak rabbik, akik a bójt megszüntetése ellen harcoltak, ezeket csaknem megkövezték a fanatikus tömeg.

A NAGY BUKÁS

Végre úgy érezték hívei is, hogy ki kell lépjen tétlenségéből. El kell végre menjen a török fővárosba. Lehetséges, hogy a város kádija megelégedte a zsidók örjögését és nem akarta tovább viselni a felelősséget. Állítólag a kádi felszólította Sabbatai Zwit, hogy három napon belül jelentkezzen a török főhatóságoknál Konstantinápolyban. Sabbatai is azt hitte, hogy Náhán Gazati próféciái be fognak teljesülni, amely szerint levezi majd a koronát fegyver nélkül a szultán fejejére. Készülődött az utra. Előbb felszította a földet hívei között és huszonnégy hívet kinevezte királyokká és fejedelmekké.

A misztikusnak tartott 1666-ik esztendő elején indult el Sabbatai Zwi Konstantinápolyba. Titkára, Primo Sámuel kísérte. Megérkezésének napját előre tudatta a konstantinápolyi zsidókkal. A hajó, amely vitte a nagy víharok miatt hetekig késétt a tengeren. De mert egy álmissziáról volt szó, mindjárt meséket születtek róla, hogy miképpen parancsolt a viharotnak és a hullámzó tengernek. A Dardanellák egyik kikötőjében kellett az utasoknak elhagyni a hajót és itt tartóztatták le a török katonák. Lehet, hogy a török zsidók jelentették a török hatóságoknak, hogy vessenek véget ennek az

örjögésnek. Achmed nagyvezír le akarta csilapítani a törökök izgatottságát. Chekmese Kutsukba vitték, egy Konstantinápoly melletti városkába, ahol a közelgő szombat miatt megszakították az utat. A konstantinápolyi zsidók értesültek Sabbatai jöveteléről, elémmentek, de láncok között találták. Sok-sok pénz kellett adjanak kiváltásáért, hogy levegyék róla a láncokat és így vitték Konstantinápolyba. A kikötőnél rendkívül sok zsidó és török gyűlt össze. Mind látni akarta az állítólagos messiást. A rendőrök alig bírták fenntartani a rendet. Musztafa pasa, akif a messiás elfogatására rendelték ki, csattanó pofonokkal üdözölte Sabbatai Zwit és erre Sabbatai a másik arcát is életetartotta. — Ha már nem lehetett a diadalmas Messiás, legalább a szenvedő Messiás legyen. Musztafa megkérdezte tőle, miért izgatta fel a zsidóságot, erre azt felelte, hogy ő csak egyszerű chaciam, aki alalmaznát jött gyűjteni és nem tehet arról, hogy a zsidók olyan fizetlelet tanúsítanak iránta. Musztafa bezáratta Sabbatait. De a hívek csak tovább vártak a csodára. Egyideig aztán az ucca népe csufolni kezdte, hogy: „oldi mi” azaz, hogy: „jöjjön ő”, de aztán újra örjögéni kezdtek. Nemcsak Suriel Mózes és Jámbor Mordechai nevű zsidó rabbik fokozták az extázist, hanem egy török dervis is telekeltotta az uccát, az új proféta nagyságával, mire azt mondták, hogy a sabbatianusok megvásárolták. Az emberek ezrei rohantak naponta a börtönhöz, hogy legalább egyszer láthassák. Angol kereskedők panaszkodtak, hogy senki sem akar nekik fizetni, mire Sabbatai felszólítást küldött az adósoknak, hogy csak úgy részesülnek a messiási kor üdvösségében, ha fizetik adósságaikat.

Smvrnában azt hirdették a sabbatianusok, hogy a török vezérférfiak nagy ünneplésben részesítették és sok kitüntetést kapott. Csodának tartották azt is, hogy nem végezték ki a zsidók messiását, ebből látható, hogy a törökök félnek a zsidó messiástól.

Valóban úgy látszott, hogy a törökök nem merték erősen fellépni ellene. A sok háború kifárasztotta őket és akkor is új háború előtt állottak. Különben sok török is hívei közé szegődött. Nem merték viszont Konstantinápolyban tartani, mert féltek, hogy míg a török hadak távol lesznek a kanadai háborúban, még lázongás lehet a zsidók között. A szultán megparancsolta tehát, hogy két havi konstantinápolyi fogság után a Dardanellák mellett levő Abidos várba vigyék, ahol az állami foglyokat szokták őrizni. A hívei ezt a várat ettől kezdve a „Hatalom vára”-nak (Migdal Oz) nevezték.

Amikor utazása alatt Abydosba érkezett (1666 április 19-én), a pészách ünnepet megelőző napon, husvéti bárányt vágatott és megette összes részeit, híveivel együtt. Azokat a részeket is, amelyek a talmudi törvények szerint nem élvezhetők. De közben önmaga igazolására, kiadta a rendelkezést, hogy a filamok elvesztették érvényüket. Fejeségével együtt fejedelmi háztartást rendezett be magának, hiszen hívei küldték bőven a pénzt, a világ minden részéből. Sára aszony, mellette volt és messiás-királynőnek tartotta magát. A hajók ontották magukból a híveket, akik Konstantinápolyból jöttek, hogy lássák a fogságban levő Sabbatait. A hajók felemelték viteldijákat, olyan nagy volt a tolongás. A vár őrsége 5—10 tallér „belépti díjat” szedett azoktól, akik látni akarták őket. A város lakossága is meggazdagodott az idegeni orgalomtól. A fogság nemhogy ártott, inkább használt az álmissziának. A szultán nem mert vele kezélni, tehát nagy erő van benne... így hirdették és hittek benne rendületlenül. A világ minden részében imádkoztak érte és új imákat találtak ki, amely így szólt: „Isten áld meg a mi urunkat, királyunkat, a szent és igaz Sabbatai Zwit, Jákob Istenének messiását...”

Hamburg. Az itteni bíróság Harry Herz 61 éves angol zsidó polgárt devizakinhágás és falsolás címén elítélte 25 havi fogságra és 20.000 márkás pénzbüntetésre.

Kosice. Dr Déer igazságügyminiszter beszédet tartott Kosicén, amelyben foglalkozott Hlinka páter által vezetett szlovák néppárt politikájával.

Róma. A híres „Dybuk” című opera, amelynek Ludovic Rocca a szerzője és először a milánói Scala-ban került előadásra.

Bejruth. A Deutsche Nachrichten Büro jelentése szerint a libanoni kormány most adott első ízben engedélyt magánsemmélyeknek arra, hogy ingatlanokat zsidó telepítést társaságok céljaira adjanak.

Jeruzsálem. A palesztinai rendőrség huszonegy clyan arab terrorista nevét tette köze, akiket a rendőrség különböző vétségek elkövetése miatt kört.

Izrael. Atabinem képviselő. Aitürk török köztársaság elnök gazdasági tanácsadója kijelentette a külföldi sajtó munkatársai előtt, hogy szívesen veszi a zsidó bevándorlást akár szörványosan, akár tömegesen történik.

Kovná. A litván minisztertanács elhatározta, hogy az ezévi rendes büdzséjében 150.000 litát adó pénzt a zsidó iskolák számára.

London. Dr Chaim Weizmann, a Jewish Agency és a Cionista Világszervezet elnöke Palesztinából Londonba érkezett, ahol azonnal megkezdte politikai tárgyalásait.

Newyork. Burton K. Wheeler amerikai szenátor az amerikai cionista szervezet konferenciáján beszédet tartott, amelyben többek között a következőket mondta: — A közép- és keleturópai zsidók nagy nyomorára való tekintettel, az Egyesült-Államoknak kötelessége volna minden befolyását érvényesíteni abban az irányban, hogy Anlita maximális zsidó bevándorlást engedjen Palesztinába.

TIPOGRAFIA SONNENFELD ORADEA.

— FAJMITOSZ ES FAJI GYÜLÖLET. (Szeged.) Érdekes előadást tartott a Schola Americana szabadegyetemi előadás-sorozatában Somogyi József főiskolai tanár.

— MARY ANYAKIRALYNO A ZSIDÓ MOCATTA-KÖNYVTÁRBAN. Mary angol anyakirálynő meglátogatta a londoni Mocatta-muzeumot és könyvtart, ahol több, mint egy óra hosszat tartózkodott.

— Egy zsidó feltaláló tragikus halála. (Prága.) A prágai lapok a híres zsidó feltaláló, Schwartzkopf tragikus haláláról számolnak be.

— IGY IS LEHET. Nagy feltűnést keltett — amint egy Svédországból most visszazárkelt olvasónkól hallottuk — a svéd kereskedelmi életben egy előkelő malmöi kereskedő, Edgar Nathan zsidó volta ellenére vezérképviselője volt Németország egyik legnagyobb bányáinak, a drezdai Sohre és Társa cégnek.

ami kb. 3 millió leinek feltehetően...

A JÁRVÁNYKÓRHÁZBAN. A járványkórházban egymás mellett fekszik egy zsidó és egy keresztény beteg.

PUNKT VERKEHRT. A hűköszög új rabbit akart választani és a jelenlévő pályázók elé egy ívet tett, amelyen útpontban fel volt sorolva, hogy mit kívánnak a rabbitól.

OK... Egy fiatalember meséli: — Jegyben jártam egy teniszpályára, de felbontottam az eljegyzést.

AZ UCCAN. — Miért köszöntél olyan udvariasan annak az embernek? — Megmentett a csódtól.

EGY KICSIT ZSIDÓUL. Két zsidó találkozik az utcán. — Na, mi újság? — Hát, hát... — No, és az útlelet? — Szó, szó... — És az asszony? — Na, na?... — Hát a gyerekek? — Hm, hm... — Akkor jó napot kívánok! — Jó napot! Igazán egy kicsit zsidóul kell beszélnie az embernek s mindjárt fölmelegszik...

A hosszú székért végén kocsmába ér két zsidó. — Kaphatnék egy csésze teát? — Nincs téma. — Talán két tojást? — Azt sem. — Talán egy kis halat? — Sajnálom, de ma nincs halam, talán holnap lesz. — Fár burgonyát, egy szelet húst? — Mit tegyek? Hus sincs ideháza. — Akét zsidó látja, hogy nincsen semmi sem. Feljönnek a kocsi és elhajtanak.

Egy házasságközvetítő parit ajánl egy fiatalembernek. — Nagyon finom urleány, — mondja — csak nincs pénze. — Nem baj — felelt a fiatal ur. — De van ám egy kis bibije még, nagyot hall a féltőlére.

CSAK EGY KIKÖTÉS. A szegény lány azt mondja a vőlegényének: — Drága Jankele, ugy szeretlek, hogy kenyérvizet is elélek, csak a tied lehessenek... Ha te is beérsz... nyomban... meny.

NÉPÜNK

Sefredactor: Wasserstrom Sándor ZIAR EVREESC Redactor responsabil: Leitner Zoltán

Jöttek új csodák!

Ahasvéros hívatta Hámánt és az ország első emberét tette. Hámán boldogan sütkérezett a hatalom tényében.

Hámán merészen állott Ahasvéros elé és azt mondta: engedje meg Perzsia és Media király, aki 126 ország fölött uralkodik, hogy ezt az ő-elleneséget kiírta a föld színéről.

...és csoda történt!... Hihetetlen csoda. Amikor Hámán a királyi lakomán azt gondolta már, hogy nincsen földi hatalom, mely a zsidóság keserves végzetét megállíthatná, akkor „felgerjedt a bölcs és félrevezetett Ahasvéros király haragja” és az utolsó pillanatban vátót kiáltott a retentó mü elé.

hat elő. Ohorí történet, amelyben minden megvan, ami az ilyen királyi legendákhoz szükséges. Csodás okulás gyermekeknek; volt évtizedekkel ezelőtt a jellegős. Gyermekekünnp lett a purim, amelyhez nem kellett egyéb, mint fantázia és egy kereplő, amely Hámán nevénél visszhangozzék a templomokban.

Ujtáta a végrehajtási utasításnak az, hogy minden zsidót kötelesek listára felvenni, azokat, akik eddig rendelkeztek állampolgársági bizonyítvánnyal, de külön azokat is, akiknek nem volt eddig állampolgárságuk.

Ezeket a tablókat a polgármesterek a járásbíroságra küldik át és a járásbíroságok az eljárás befejezése után az összes kimutatásokat az ügyészhez terjesztik elő.

A végrehajtási utasítás további része közli azokat a feltételeket, amelyek mellett az állampolgárság érvényes. Kimondja, hogy azok a zsidók tekintendők jogszertint állampolgároknak, akik 1918. november, illetve december 1-én illetőséggel bírtak a mai román területen.

A további rendelkezések szerint azokat a zsidókat, akik nem terjesztik fel irataikat,

Ujtáta a végrehajtási utasításnak az, hogy minden zsidót kötelesek listára felvenni, azokat, akik eddig rendelkeztek állampolgársági bizonyítvánnyal, de külön azokat is, akiknek nem volt eddig állampolgárságuk.

Megjelenít az állampolgársági rendelet törvény végrehajtási utasítása

A Monitorul Oficial szerdai számában megjelent az állampolgársági revízió végrehajtási utasítása. A végrehajtási utasítás 148 paragrafusból áll és három mellékletet tartalmaz.

A végrehajtási utasítás megerősíti azt a korábbi rendelkezést, amely szerint a kifüggesztéstől számított 50 napon belül kell az iratokat az illetékes bíróságokhoz benyújtani.

Az ilfovi ügyvédi kamarában körülbelül 1500 zsidó ügyvédnek helyzete a régi kormány alatt bizonytalanabbá vált.

Az intervenciónak megfelelő eredménye volt, amennyiben az ilfovi ügyvédi kamara felfüggesztett zsidó tagjai kelendő időben lettek a hűségköt. A kormány eme intézkedése nagy megnyugvást keltett az illetékesek és az ország zsidó lakossága körében.

